

samfunn for alle

Norsk Forbund for Utviklingshemmede → nr 2 | 2010

nfu

**Prinsessebesøk Ringerike
arbeidssenter**

side 6

Hvorfor blir de færre?

side 10

**Forlik NFU Sandnes og
Sandnes kommune**

side 17

Ny vergemålslov vedtatt

side 24

Menneskerettighetene

- Menneskerettighetene er juridiske forpliktelser og ikke bare høye idealer, sier menneskerettighets-ekspert Gro Hillestad Thune i et intervju.

Ratifiseringen av FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne som er en menneskerettighetskonvensjon, er utsatt. Dette på grunn av at den nye vergemålsloven koster penger ved omorganisering av overformynderiet. Vergemålslovens virkningstidspunkt er ikke fastsatt fordi det må en budsjettbehandling til.

Tema på Inclusion Internationals store verdenskonferanse handler nettopp om hvorledes vi skal arbeide med konvensjonen for å få den implementert. Mange land har ratifisert.

Med respekt å melde, man har visst hele tiden at vergemålsloven måtte endres. Justisdepartementet har brukt 5-6 år på å fremme lovforslaget og så blir det ytterligere utsettelse.

Dette er rett og slett for dårlig både med hensyn til iverksettelsen av ny vergemålslov og ratifiseringen av FN-konvensjonen. Flere nordiske og europeiske land er langt foran oss i dette arbeidet. Dette er flaut.

VIBEKE SEIM-HAUGEN
GENERALSEKRETÆR

Kontingent for minstepensjonister og trygdede

Norsk Forbund for Utviklingshemmede mottar ofte spørsmål om hvilke kontingentsatser som gjelder for uføretrygdde. Vi får også spørsmål om når en er minstepensjonist.

Voksne uføretrygdde som bor for seg selv, betaler kontingent som vanlig enkeltmedlem, det vil si kr 450. Alle som mottar uføretrygd opparbeider seg også pensjon som er høyere enn minstepensjonen. Fødte uføre får en særlig tilleggspensjon, som gjør at en i snitt får utbetalt en pensjon som er høyere enn minstepensjon.

Minstepensjonister betaler halv kontingent, det vil si kr 225. NFU legger den definisjonen for minstepensjonister som gjelder i loven til grunn. Den er gjengitt under. De som oppfyller disse vilkårene er minstepensjonister.

Lovens definisjon av minstepensjon:

”Minstepensjonen er minste pensjonsytelse etter folketrygdloven for en pensjonist som har full trygdetid (40 år) og mottar ugradert ytelse.

For en enslig pensjonist utgjør minstepensjonen summen av grunnbeløpet og særtillegget etter ordinær sats.

For et ektepar utgjør minstepensjonen 150 prosent av grunnbeløpet tillagt to ganger særtillegget etter ordinær sats.”

Det er med andre ord ikke likhetstegn mellom uføretrygd og minstepensjon.

Vi ønsker våre
lesere en
riktig god
sommer!

Prisuttsettelse Ringerike
arbeidssenter
side 6
Hvorfor blir du færrer?
side 10
Juridisk NFU Sandnes og
Sandnes kommune
side 17
Generalforsamling i
Norsk Forbund
side 23

samfunn for alle

Medlemsblad for
Norsk Forbund
for Utviklingshemmede

Fem utgivelser pr år.
Årsabonnement: 400 kroner
ISSN: 0803-5105

Ansvarlig redaktør:
Jens Petter Gitlesen
jpg@nfunorge.org

Journalist:
Bitten Munthe-Kaas
bittenmk@yahoo.com
Telefon: 928 36 809

Tilrettelegger lettlest stoff:
Kari Bue
kari@nfunorge.org

Adresse:
Samfunn for Alle, NFU
Postboks 8954 Youngstorget
0028 Oslo
Sentralbord: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
E-post: post@nfunorge.org
www.nfunorge.org

Annonseakvisitør: AMN A/S
Postboks 24, 3340 Åmot
Telefon: 32 78 17 50

Forsidefoto: Tord og Heine er
tvillinger. Heine har Downs.
Se reportasje s. 10
(Foto: Jan M. Lillebø)

Layout: Hvarings as, Tina
Trykk: Bryne Stavanger Offset as

Utgivelse 3 – 2010
Kommer uke 36
Frist for saker er 2. august
Annonsefrist er 12. august

6 Tom Rustad på Ringerike arbeidssenter har i årevis ønsket å vise prinsesse Märtha Louise hvor fint han har det på jobben. Nå har han fått ønsket sitt oppfylt.

10 I 2007 ble det født 67 barn med Downs og det ble gjennomført 47 aborter på foster med Downs. Fra 2002-2007 er tallet på downsaborter nesten femdoblet.

17 Steinar Bjugn i NFU Sandnes lokallag uttaler at de er tilfredse med forliket med Sandnes kommune, som innebærer en sakkyndig vurdering av botilbudet som institusjonen på Vatne representerer.

24 Hvorfor trenger vi en ny vergemålslov? Hedvig Ekeberg, juridisk rådgiver i NFU, svarer på dette og andre spørsmål vedrørende loven i intervjuet i dette nummeret. Hun har fulgt arbeidet med den nye vergemålsloven i mange år.

5 Leder 20 Safo 40 Butikk 43 Kontakt oss/Fylkeslagene

REPARASJON AV FRONTRUTE

GRATIS!

Har du kasko/delkasko er reparasjonen kostnadsfri for deg.

STJØRDAL
74822555

LADE
73849800

TILLER
72895090

BILGLASS

www.bilglass.no

Stjørdal: Martin Moes gt. 10, 7500 Stjørdal
Lade: Lade Allé 71, 7041 Trondheim Tiller: Østre Rosten 4c, 7075 Tiller

Opplev Solgården!

2010 Sesongen i salg nå!

Stedet for dere som ønsker eller har behov for tilrettelegging. Alle typer boforhold kan tilrettelegges. Tilrettelagt for rullestolbrukere. Vi chartrer eget fly.

Solgården tilbyr:

- ✓ Norsk helseteam
- ✓ Guidede turer
- ✓ Dans og hygge
- ✓ Basseng
- ✓ Boccia, Minigolf, tennis
- ✓ Gjeste – PC
- ✓ Bar med alle rettigheter

Nyhet! Vi setter prisene ned!

Ring 24 14 66 60 www.solgarden.no

SOLGÅRDEN

trygghet, trivsel og glede

I skyggenes dal

NFU sin storhetstid var på 80 og 90-tallet. Våre saker var sentrale i norsk politikk. Store forandringer krever politisk fokus og det var fokus. Men dette er lenge siden nå. Såpass lenge siden at livsforholdene til personer med utviklingshemning ikke lenger er på politikernes dagsorden. Utviklingshemning er blitt såpass glemt at de tradisjonelle slagordene til NFU brukes uten tanke på utviklingshemning.

Tidligere statsråd Djupedal var tilhenger av ”en skole for alle”. Rapporten fra det regjeringsoppnevnte Midtlyngutvalget kom på forsommeren i fjor. Den påpekte viktigheten av en inkluderende skole. Det var det. Midtlyngutvalget viste ikke til en eneste av de mange hundre tilsynsrapportene som viser at spesialundervisningen ikke er i samsvar med lovverket. Rapporten bygde på undersøkelser som ikke omfattet elever med utviklingshemning. Forholdene for elever med utviklingshemning ble overhodet ikke nevnt. Da er det kanskje ikke så rart at utvalget foreslo å rasere det statlige støttesystemet for elever med sammensatte lærevansker.

Statsråd Lysbakken er også en velmenende idealist. Han snakker varmt om inkludering. Hensiktene var de beste da han nylig nedsatte inkluderingsutvalget. Mennesker med utviklingshemning er den mest segregerte gruppen i landet vårt: De går i spesialavdelinger på skolen, bor i spesielle bofellesskap, de har arbeidsplasser godt isolert fra resten av arbeidsmarkedet. På fritiden drar de på tur, i samlet flokk. Når statsråd Lysbakken sier inkludering, mener han bedre inkludering av etniske minoriteter. Et samfunn som også har rom for mennesker med utviklingshemning, har jeg til nå ikke hørt snakk om fra statsråden.

Stortingsmelding nr. 7 omhandlet statens tilsyn med kommunene. Departementet hadde forfattet en tilforlatelig beskrivelse av kommunenes lovetterlevelse og tilsynets effekt. Enhver som har arbeidet på rettighetsfeltet i NFU vil se at stortingsmeldingen overhode ikke beskriver den virkeligheten som vi må forholde oss til. NFU ga stortingspolitikernes dokumentasjon på tilstanden. Dessverre valgte samtlige politikere å ikke merke seg vår overveldende dokumentasjon.

I fjor var det 17 tilsyn med bruken av tvang og makt. Ulovligheter ble avdekket i 16 av tilfellene. Situasjonen var ikke spesiell i fjor. Så lenge vi har hatt sosialtjeneste-

lovens kapittel 4A, har tilsyn avdekket ulovligheter i det store flertallet av tilfellene.

Tildelingsbrevet til husbanken hadde heldigvis positive presiseringer om utforming av kommunale utleieboliger. Men dette hjelper dessverre nokså lite. Det er først og fremst omsorgsboliger som bygges. Her sier husbankens regelverk at en ikke får tilskudd hvis en følger føringene fra ansvarsreformen. De kommunale utbygningene som jeg kjenner til, er nå større enn den gjennomsnittlige sentralinstitusjonen under HVPU.

Nylig kom kommunal- og regionalministeren med en pressemelding og uttrykte bekymring over de individuelle rettighetene som begrenset det kommunale selvstyret. I rapporten som ligger til grunn for ministerens uttalelse, kan vi blant annet lese at eldreomsorgen lett blir ”utkonkurrert” av grupper som har fått utvidede pasient- og brukerrettigheter (yngre funksjonshemmede). Selv det å sette grupper opp mot hverandre er blitt stuerent og en del av retorikken for å styrke det kommunale selvstyret på bekostning av individuelle rettigheter.

Leveforholdene til mennesker med utviklingshemning er ikke på dagsorden og har knapt vært der på ti år. Rettigheter er ut, kommunalt selvstyre er inn. Styring skal skje gjennom dialog og samarbeid. Skal NFU oppnå noe som helst, er første bud å komme på dagsorden. Nå er vi usynlige. For å bli synlige, må vi lage mest mulig støy og leven (av det saklige slaget). Protester! Klag! Når vi ikke blir hørt, er den naturlige konsekvensen å rope høyere.

JENS PETTER GITLESEN

Tom Rustads store dag

Tom Rustad på Ringerike Arbeidssenter fikk nylig oppfylt sin store drøm om å få møte selveste prinsesse Märtha Louise. Han har i årevis så inderlig ønsket å vise henne hvor fint han har det på jobben. Jubelen stod i taket på Ringerike arbeidssenter da det kom beskjed fra Slottet om at prinsessen ville ta turen dit.

PÅ PRINSESSEBESØK: BITTEN MUNTHE-KAAS

Endelig kom prinsesse Märtha Louise på besøk til Tom Rustad på Ringerike Arbeidssenter.

Det har vært hans store drøm lenge.

Samfunn for alle skrev om arbeidsplassen hans i fjor.

Tom fortalte da at han gjerne ville vise prinsessen hvor fint han hadde det på jobben.

Da beskjeden fra slottet kom et år senere om at prinsessen ville ta turen dit, sto jubelen i taket.

Tom og hans gode venner Håkon Gårdhammer og Petter Jan Nilsen, kolleger og arbeidsledere satte i gang med å vaske og pynte.

Tom fikk æren av å overrekke blomsterbuketten til prinsessen da hun kom.

Så ble hun tatt med på omvisning på arbeidssenteret.

Märtha Louise syntes det var fantastisk å se hvor godt arbeidet var tilrettelagt for arbeidstakerne på arbeidssenteret.

Til slutt takket prinsessen Tom, Håkon og Petter Jan for omvisningen.

Tom sa etterpå at han syntes prinsessen var kjempegrei. Hun hadde også fortalt om Engleskolen da de spurte.

Selv om det timelange besøket

skal ha kommet i stand med hjelp av Erik Haugen fra Fagforbundet, rådmann Wenche Grinderud og ordfører Kjell B. Hansen i Ringerike kommune, kan nok Samfunn for alle ha hatt en ørliten finger med i spillet også. Tom Rustad kontaktet nemlig NFUs tidligere forbundsleder, Helene Holand, i fjor og spurte om vi kunne skrive noe om arbeidsplassen hans. Da vi kom, betrodde han oss samtidig sin store drøm om et prinsessebesøk – noe vi selvsagt formidlet i reportasjen.

Før Märtha Louise kom, hadde Tom, hans gode venner Håkon Gårdhammer og Petter Jan Nilsen, deres ca. 40 kolleger og arbeidsledere vasket og pyntet sine store lokaler og hatt flere gjennomkjøringer av det planlagte programmet.

Det er like før prinsessen kommer. Tom Rustad og Håkon Gårdhammer er preget av stundens alvor.

Åge Svendsen var ikke snauere enn at han ga prinsessen en god klem. Det satte Märtha Louise åpenbart pris på!

SFAs utsendte var – som seg hør og bør når kongelige er ventet – på plass i god tid før det storfine besøket skulle begynne. April gikk mot slutten, med noen siste krampetrekninger fra kong Vinter som vartet opp med snevær på morgenkvisten, som gikk over til sludd og deretter plaskende regn ut over formiddagen. Det hadde likevel samlet seg mange spente tilskuere som i tillegg til diverse blide politimenn, så ut til å stortrives – til tross for det kalde vårværet.

Like før prinsessen kom, ble det opphold. Presis klokken 14 svingte en elegant, svart bil inn på den store plassen foran det flaggpyntede inngangspartiet – der Tom, Håkon og Petter Jan hadde stått lenge og ventet allerede. Med sitt varme smil kom prinsessen ut av bilen og gikk de få skrittene mot trekløveret – morsomt kledd i fiolett drakt med en smal fjær- og glitterkant nederst på skjørtet, matchende lilla strømper og høyhælte sølvsko.

Så var tiden kommet til den obligatoriske blomsterbuketten. Det var Tom som fikk æren av å overrekke den – før prinsessen hilste på Håkon og Petter Jan. Deretter var det assisterende fylkesmann i Buskerud, Runar Schau Carlsen, ordfører Kjell B. Hansen i Ringerike kommune og politimester Georg Isdahl i Nordre Buskerud politidistrikt som bukket dypt for den storfine gjesten. De to førstnevnte herrer kledd i findressen, ordføreren med kjede attåt – mens sistnevnte var iført festuniform. Notabilitetene forsvant deretter inn til omvisningen på arbeidssenteret.

Toms mor, Kari Rustad, som hadde overvært velkomstsereemonien fra side-linja, var på dette tidspunkt et eneste stort smil. - Jeg er så stolt av Tom som har vært med på å få til dette. Han har snakket om det i mange år nå. Dette er nok den største dagen i hans liv, sa hun i en kommentar til SFA – før hun ga sin tillatelse til selv å bli foreviget.

Ringerike arbeidssenter

Ringerike arbeidssenter på Hensmoen utenfor Hønefoss sentrum er et arbeidstilbud til voksne personer med utviklingshemning. Her støpes stearinlys, lages keramikk, strikkeplagg, ryer, patchwork, ved og ulike treprodukter fra snekkerverkstedet.

Bedriften har i tillegg en stor vedproduksjon. Produktene har høy kvalitet og selges både fra arbeidssenteret og fra bedriftens butikk Aurora i Hønefoss sentrum.

Tom intervjues av reporter fra Se og Hør.

- Jeg tror dette er den største dagen i Toms liv, sa hans mor, Kari Rustad.

De fremmøtte pressefolkene fra Se og Hør, Her og Nå, Ringerikes blad og flere fagtidsskrifter fikk deretter beskjed om å gå til strikkerommet – der neste fotoseanse med prinsessen skulle foregå. Märtha Louise fikk dermed være i fred for kameraer og lynende blitzlamper under resten av omvisningen. Hun tok seg god tid, hilste på alle og pratet med arbeidstakerne på keramikkerverkstedet, lysstøperiet, snekkerverkstedet og i vedproduksjonshallen.

Det timelange bedriftsbesøket ble avsluttet med at Kjetil Tangen og Cebi Obara sang "Tir Nå Noir" for prinsessen i en betagende, vakker duett.

Fantastisk tilrettelagt

- Det var fantastisk å se hvor godt tilrettelagt det er for arbeidstakerne her, sa prinsesse Märtha Louise i en kommentar til pressefolkene da hun kom ut fra arbeidssenteret og inn i blitzregnet igjen. Hun bar fortsatt på blomsterbuketten og hadde i tillegg fått en gavepose med vakre lys laget på bedriften – som et minne fra besøket.

Til slutt takket prinsessen Tom, Håkon og Petter Jan for omvisningen før hun ropte "Takk for meg og ha det bra!" til alle som i mellomtiden også hadde samlet seg foran inngangsdøren for å se henne vel av gårde. Deretter vinket

Märtha Louise farvel, satte seg inn i bilen som kjørte langsomt ut på veien – og forsvant.

Og på nytt ble pressens oppmerksomhet igjen vendt dit den startet – mot Tom, Petter Jan og Håkon. Spørsmålene haglet om hvordan besøket hadde vært, hva prinsessen hadde sagt og ment osv. - Hun var kjempegrei, konstaterte Tom. - Vi spurte og hun fortalte blant annet om Engleskolen, tilføyde han.

- Tror du på engler da, spurte SFAs utsendte.

- Klart jeg gjør, svarte Tom.

Petter Jan Nilsen, Tom Rustad og Håkon Gårdhammer og poserer for pressen før prinsessebesøket starter.

Märtha Louise besøkte Empo

Prinsesse Märtha Louise besøkte vekstbedriften Empo samme dag som hun var på Ringerike arbeidssenter. Hun fikk omvisning på Empo produksjon og Empo tv.

(FOTO: LARS RØNNINGEN/EMPO TV)

Empo tvs nettsted meddelte etter besøket at prinsessen *er* en ekte prinsesse. Hun hadde nemlig bestått prinsesse-testen. Den foregikk i studioet der hun ble intervjuet av Cathrine Moe. Hun skrek til da hun satte seg på en beskjeden ert under tre puter!

- Det var veldig hyggelig. Cathrine var en veldig flink intervjuer, sa prinsesse Märta Louise etterpå. Prinsessen var svært fornøyd med at hun besto erte-testen.

I TV-avdelingen fikk prinsessen omvisning i animasjonsstudio, redigeringsrom og i redaksjonen.

Märtha Louise ble også vist rundt på Empo produksjon. Produksjonsavdelingen er den andre avdelingen til Empo. Der fikk hun se hvordan de sveiser plast, knuser sitronsyre, lager ved og mye annet.

- Dette har forandret livet til disse

Alex Vikør Thorgersen og Gry Andresen viser prinsessen en animasjonsfilm de har laget.

menneskene at de har fått en jobb og kan gjøre en innsats for samfunnet. Det er så viktig for ethvert menneske. Det sier også alle jeg har truffet her i dag, sa prinsesse Märtha Louise.

Empos slagord "Alt er mulig" passer bra for dem som jobber der, syntes prinsessen.

- Jeg husker vi fikk besøk av døvblinde

på Skaugum da jeg var liten.

De snakket med hendene. At de kunne kommunisere uten ord, var veldig fascinerende for meg. Siden det har jeg tenkt at det finnes mange flere muligheter enn det man tror i begynnelsen. Det er det disse stedene minner meg om, sa hun.

www.empo.no – www.empotv.no

Prinsessen oppdaget en ert under stolen, som Empo tv hadde lagt der. Hun besto prinsessetesten.

Hvorfor blir de færre?

Antall downsaborter i Norge er nesten femdoblet siden 2002. Det aner ikke lille Heine noe om. Fortsetter utviklingen, vil det være flere aborter enn fødte barn med Downs når han blir voksen.

TEKST: TOVE GISKEØDEGÅRD
FOTO: JAN M. LILLEBØ/BERGENS TIDENDE

*Artikkelen ble publisert i BTMagasinet uke 10.
Tillatelse til gjengivelse er innhentet fra
artikkelforfatter og fotograf.
(Artikkelen er forkortet, red.anm.)*

To gutter på halvannet år farer rundt i stuen på Eidsvågneset. Den ene litt raskere enn den andre. Tord kan gå på egen hånd. Heine kan gå, han også, bare han holder seg i noe. De er født på samme dag, 24. juli 2008, av samme mamma. Men bare Heine har Downs syndrom

- Det største sjokket var at de var to. Slik føles det faktisk ennå, sier Gro Skutlaberg Blomvågnes.

Fra før hadde hun og mannen, Bjørn Blomvågnes, jentene Hedda (7) og Åsne (4). Tvillinger var ikke i tankene da de bestemte seg for å prøve å få et

barn til. At man ikke kan planlegge livet i detalj, vet Blomvågnes.

- Jeg har aldri tenkt at det er en selvfølge å få friske barn. Dessuten vet man jo heller ikke hvordan livet vil fare med de "friske" barna dine.

Tallenes tale er klar. I 2007 (ferskeste år med statistikk) ble det født 67 barn med Downs, og det ble gjennomført 47 aborter på foster med Downs. Fra 2002 til 2007 er tallet på downsaborter nesten femdoblet. Hvis utviklingen fortsetter, vil det om få år være flere downsaborter enn fødte barn med Downs.

Aborttallene henger sammen med tiltakende bruk av fosterdiagnostikk. Andelen av gravide kvinner som fikk utført fosterdiagnostikk i Norge økte

med rundt 24 prosent fra 2007 til 2008. De aller fleste som får påvist Downs, tar abort.

På Haukeland kan seksjonsoverlege Gunnar Houge på medisinsk genetikk bekrefte at etterspørselen etter fosterdiagnostikk har økt de siste årene.

- Vi hadde en stor økning i etterspørsel da vi begynte med den såkalte dobbelttesten for omtrent fem år siden, sier Houge.

Dobbeltesten er blodprøve kombinert med ultralydundersøkelse, som gir en god indikasjon på om fosteret har Downs.

Fosterdiagnostikk kan utføres med ultralyd, blodprøve, fostervannsprøve eller morkakeprøve, eller en kombinasjon av noen av disse.

TUT OG KJØR: Heine er litt seinere i utviklingen enn sin tvillingbror, men han er sta og skal helst klare alt Tord klarer.

Fosterdiagnostikk er et tilbud til gravide som er 38 år eller eldre ved termin. Virksomheten rundt fosterdiagnostikk er basert på et rundskriv fra 1983, fra daværende helsedirektør Torbjørn Mork. Det satte normen – at bare kvinner over 38 år skulle få tilbud om fosterdiagnostikk. Men aldersgrensen er ikke lovfestet, og den normstyrte praksisen har smutthull som det er mulig å manøvrere seg gjennom.

Jeg har aldri tenkt at det er en selvfølge å få friske barn. Gro Skutlaberg Blomvågnes

- Stortinget åpnet for smutthullet som går på engstelse. Dersom en kvinne under 38 år er svært urolig for at det skal være noe galt med fosteret, kan hun få tidlig ultralyd. Men alle gravide har jo en viss grad av uro. Hvordan skal en vurdere det? Spør Gunnar Houge på Haukeland.

Ved en tidlig ultralyd (rundt uke 12) er det mulig å se om fosteret har en forstørret nakkefold (nakkeødem). Dette er en indikasjon på at fosteret kan ha Downs. Gravide kvinner under 38 år får tilbud om ultralyd rundt uke 18. Da vil en slik tendens være mye mindre synlig.

Alle gravide kan i prinsippet få tidlig ultralyd dersom de påberoper seg uro. Spørsmålet er hva man ser etter. Dersom en lege tar inn en pasient under 38 år til ultralyd med den hensikt å se etter tegn til genfeil på fosteret, har han eller hun brutt loven. Men oppdager legen noe galt under ultralyden, er han eller hun forpliktet til å melde fra om det.

Houge mener vi ender opp med en uklar ordning, der hvilket tilbud du får, blant annet avhenger av hvor i landet du bor. Uklarheten resulterer også i at det er de ressurssterke som tester seg – gjerne i utlandet.

Gro fikk aldri direkte tilbud fra fastlegen sin om tidlig ultralyd eller andre fosterdiagnostikktester.

FRAMskolen på Vallersund Gård

Et toårig lærested for unge voksne utviklingshemmede mellom videregående skole og et aktivt yrkesliv

FRAMskolen setter seg som mål, gjennom to års læring, å kunne gi elev, pårørende og eventuelt den kommunale omsorgstjeneste, innsikt i hvilke muligheter den enkelte elev har i forhold til framtidig boform, videreutdanning og yrkesvalg.

Framskolens tre grunnmotiver:

FORSTÅ VERDEN (undervisning)

- Utforsk verden, nasjonalt og internasjonalt
- De andre og meg selv
- Parforhold og seksualitet
- Teater, drama, sang, musikk, maling og diktskriving
- Utvikle evnen til å uttrykke seg
- Lær å sende e-post og å finne frem på internett

LEVE I VERDEN (bo- og hverdagsferdigheter)

- Pleie av bolig og klær • Planlegging • Gjøre innkjøp
- Lage mat og stelle i stand måltid til hverdag og fest
- Bruk og forståelse av penger og regnskap
- Tid og tidsbegreper

ARBEIDE I VERDEN (i verkstedene)

- Arbeid i bakeri • Veve i veveriet • Samle urter
- Arbeide med i husholdningen
- Arbeide med i jordbruk og gartneri

Fritid og friluftsliv

- Friluftaktiviteter på sjøen og i fjellet.
Opplæring i ridning, båtliv og fjellvandring, går også inn som en del av undervisningen.
- Deltagelse i aktiviteter i nærmiljøet.
- Uforpliktende samvær, dans og lek.

Det første året bor elevene på internat.

Det andre året bor elevene mer selvstendig.

For nærmere informasjon (helst mellom 12.00 og 14.30):
Dag Balavoine eller Hanna Schmeding
Telefon 72 52 70 80/99 60 88 10

Du kan også skrive til framskolen@camphill.no eller
FRAMskolen på Vallersund Gård, 7167 Vallersund

FRAMskolen – fra livet i familie og skole, til et liv som voksen

- Men han visste godt at jeg kjente til denne muligheten, sier Gro Skutlaberg Blomvågnes.

Hun var førti år da hun ble gravid med tvillingene og klar over at hun var i risikogruppen for å føde et barn med Downs. Men hun valgte å ikke teste seg.

- Vi ønsket oss et barn til. Og man kan uansett ikke gardere seg mot alt som kan gå galt.

Et par timer etter fødselen kom legene og fortalte at de trodde den ene babyen hadde Downs. Det var en overraskelse.

heldige som får oppleve dette. Vi må leve litt i nuet og ikke bekymre oss for fremtiden, slår Blomvågnes fast.

Fire barn fra null til syv år krever uansett sitt. Men å ha søsken er en fordel for downs barn. Å ha en tvillingbror betyr for Heine at han alltid har noe å strekke seg etter.

- Han tar etter broren og prøver å gjøre alt som han gjør, sier Blomvågnes.

Heine er en aktiv liten gutt. I forhold til broren er han mindre skeptisk til fremmede. Heine lå nettopp på Haukeland i to uker med lungebetennelse.

”

Folk blir forvirret, og vet ikke helt hvordan de skal reagere. Gro Skutlaberg Blomvågnes

Har det forandret livene deres?

- Jeg opplever at det å få barn i seg selv forandrer livet radikalt. Ikke nødvendigvis det å få et barn med Downs. Men det blir spennende å følge utviklingen hans. Jeg synes i grunnen vi er

Han er en liten kar som sjarmerer de fleste.

”De gir så veldig mye tilbake”, sier mange foreldre om det å ha et barn med Downs. Vi observerer hvordan mennesker med Downs deltar i sam-

TRANSPORTETAPPE: Heine kjører akebrett, Tord sitter på skuldrene, og storesøster Hedda hjelper mamma å bære. En ganske vanlig dag i firebarnsfamilien.

ABORT

I Norge har kvinner siden 1978 hatt anledning til selvbestemt abort frem til 12. uke av svangerskapet.

Frem til uke 22 kan en søke abortnemden om seinabort. Etter uke 18 skal det foreligge tungtveiende grunner for å få abort. Dersom fosteret er levedyktig da, får en ikke abort.

funnet. Hvordan de fungerer og har gode liv. Som følge av dette er kanskje det å ta en downsabort noe mange går litt stille i dørene med?

- Det finnes en moralsk skala for aborter. Downs er en grensediagnose. Det er både innenfor og utenfor normalen, alt ettersom hvordan du er på det. Abort på et foster som også kan plasseres innenfor det normale, blir forstått som mest moralsk klanderverdig, sier Sølvi Marie Risøy. Hun forsker på fosterdiagnostikk og selektiv abort ved Uni Rokkansenteret, og har levert en doktoravhandling om emnet. Sorgen etter en slik downsabort kan bli kompleks, sier hun.

En downsabort er ikke nødvendigvis noe du deler med noen over en kaffe.

- Du kan ikke fortelle det til hvem som helst. Du må føle deg frem. Reaksjonene kan spenne fra sympati til moralsk fordømmelse. Noen kan reagere med: ”Uff så leit. Går det bra med deg?”. Andre kan svare at de aldri kunne gjort det samme, sier Risøy.

- Jeg ønsker ikke å støte folk som har valgt annerledes. For alt jeg vet, kan de jo være folk i min egen krets som har valgt å ikke bære frem et barn med Downs, sier Gro Blomvågnes.

Derfor er hun litt forsiktig med å flagge bastante synspunkt i saken. Hun vet at det kan være sårende.

- Like etter at jeg fikk tvillingene, var det en sak i en gratisavis i Bergen som kommer hjem i alle postkasser om en

kvinne som hadde abortert et downsfoster. "Et lett valg", sto det.

Blomvågnes var ikke den eneste som reagerte på saken. Den resulterte i en strøm av leserbrev.

- Det er vanskelig og fremmed å få et barn. Om barnet har Downs, blir det ekstra fremmed. Men jeg synes det er trist at det blir så skummelt at man velger det vekk, sier hun.

Blomvågnes har en onkel med Downs syndrom. Holdningen til mennesker med handikap har endret seg siden han var liten, men fremdeles kan en oppleve at fordommer kommer til uttrykk. Som en gang da Blomvågnes trillet babyguttene på butikken og noen kikket oppi vognen. Da hun fortalte at den ene babyen er en liten downsgutt, reagerte vedkommende med å si at det er godt man kan velge "dem" bort i dag.

- Folk blir forvirret, og vet ikke helt hvordan de skal reagere. Det er kanskje helst eldre mennesker. Jeg opplever jo at det i dag finnes en aksept i samfunnet for dem som er annerledes, sier Blomvågnes.

Er det forbundet med skam å bære frem et barn med Downs? Vi spør forsker ved Uni Rokkansenteret Sølvi Marie Risøy igjen.

- Nei, jeg opplever heller at de som velger å bære frem et barn med Downs syndrom, får en slags heltestatus, sier Risøy. Det blir stille i telefonrøret litt.

- Det blir liksom en trussel mot hele menneskeheten når vi velger bort disse barna. De gir håp.

Risøy antyder likevel at bildet vi har av Downs syndrom er ganske entydig.

- Det eksisterer en slags elskelighetsdiskurs når man omtaler Downs: Det finnes så mange "søte" historier. Det vi ikke hører så mye om, er de menneskene med Downs syndrom som har alvorlige funksjonshemninger, og som ikke fungerer godt mentalt og sosialt, sier Risøy.

I barnehagen har Heine folk som følger ham opp spesielt. Han er for liten til å skjønne at han ikke er helt som

TOSPANN: Non-stopp-leking når tvillingene Heine og Tord er sammen.

de andre barna. Gro og mannen er opptatt av å være åpne om lille Heine sin annerledeshet.

- Vi ville ikke at de andre barna våre skulle få høre det på skolen eller andre steder at det var noe rart med lillebroren deres. Vi ville fortelle det selv, sier hun.

Da hun fikk tvillingene, leste Blomvågnes mye om andres erfaringer med downsbarn. Nå vil hun gjerne bidra til andre som er i samme situasjon.

På Eidsvågneset er det vinterferie, og alle fire barna er hjemme denne formiddagen. Vi skal kjøre en tur. Å få alle klar til avgang er en møysommelig prosess. Bobledresser, luer og votter kommer ut av skapet.

- Det er litt kaos her hjemme.

Mellom Heines opphold på sykehuset med lungebetennelse, fars kveldsjobbing, en tvilling til og to jenter som også skal ha oppmerksomhet, er det

ikke blitt mye tid til huslige plikter, forteller Gro.

- Vi har bare måtte skru ned forventningene til hvor god orden vi skal ha.

Tord har sølt melk på gulvet. Heine krabber rundt i bobledressen. Jentene stemmer relativt høyt i en sang de har lært. Mammaen i huset utviser en ro som nesten ikke er til å tro.

I noen tilfeller kan fosterdiagnostikk være et middel til å hjelpe familien som helhet.

Reidun Førde, professor i medisinsk etikk, eksemplifiserer med å skissere opp en familiesituasjon der en kanskje allerede har to barn med funksjonshemming.

- Da går det ikke an å heve seg moralsk over familiens valg. Etikken må tilpasses det enkelte tilfellet. Dersom du har for mange absolutte prinsipper, får du heller bli prest, bruker jeg å si.

- Hvor skal grensen gå for hva vi bruker bioteknologien til?

- Den grensen flyttes stadig. Nå skal bioteknologiloven gjennomgås igjen. Det er en fin anledning til å diskutere slike tema. Den dagen vi slutter å diskutere, er vi på ville veier, sier Førde.

FOSTERDIAGNOSTIKK

Å stille en diagnose hos et foster før fødselen. Ultralyd, blodprøver og genetiske undersøkelser brukes i fosterdiagnostikk.

Ultralyd og blodprøve innebærer ingen abortrisiko og brukes som risikovurdering. Ultralyd kan også brukes til diagnostikk.

Morkakeprøver og foster vannsprøver medfører 0,5–1% risiko for abort ved utførelsen av prøven.

Kilde: Bioteknologinemda

Kulturfestivalen er toppen

Proppfulle av gode opplevingar drog deltakarane heim frå den 22. kulturfestivalen for menneske med utviklingshemning i helga. Avslutningskonserten ble eit sant fyrverkeri.

TEKST OG FOTO: ATLE LYGSTAD NESS

(Innlegget er forkortet – red.anm.)

Til h: Både kunstnar Sissel Nistad og lærar Anne Marie Malkenes ser ut til å vere tilfreds med resultatet av helga.

Til v: Det jublande uttrykket til deltakarane på sirkuskurset kan stå som ein fasit på den 22. kulturfestivalen for menneske med utviklingshemma i Sogn og Fjordane.

Til v: Terje Hovlandsvåg frå Årdal kjem seint til å gløyme mottakinga han fekk då han tolka sjølvaste Elvis. Litt av æra må han dele med dei andre på kurset "Song og spell for vidarekomne".

Tradisjonen med kulturfestival er etter kvart lang og god i fylket, og det er flott å sjå kva ivrige deltakarar, motiverte leiarar og inspirerte instruktørar får ut av ei helg under same tak.

Norsk Forbund for Utviklingshemma (NFU), Sogn og Fjordane, er arrangør, men får svært god hjelp av Fylkessenteret for musikkterapi ved Jorunn Bakke Nydal. Musikkterapistudiet ved Griegakademiet, Universitetet i Bergen, stilte med ni instruktørar som har festivalen som lekk i praksistida si.

I år var også fire observatørar frå Bergen kommune med, og kulturkonsulent John Arne Langhelle er full av lovord. - Vi håper å få til ein tilsvarande festival i Bergen, eventuelt for heile Hordaland, neste år bygd på same modellen. Vi har sett på ein del andre tiltak, men dette er absolutt det mest tiltalande, seier Langhelle. Observatørene fekk vere med på alle sju kursa, og dei ser for seg at ein festival med nokolunde same storleik er det dei vil satse på. Dei vil ha samarbeid med NFU Hordaland, fylkeskommunen og Griegakademiet.

Rekrutt- og landsstevnet i svømming 2010

Interessert i svømming? Lyst til å være med på stevne? Da kan Rekrutt- og landsstevnet i svømming være noe for deg! Landstevnehelgen arrangeres i år av Øvre Eiker Svømmeklubb 8.– 10. oktober. I tillegg til svømmestevne blir det kurs, og selvfølgelig bankett med muligheter for dans.

AV: KRISTIN HOMB

Landsstevnet er et eget svømmestevne for personer med utviklingshemning, som arrangeres i henhold til Svømmeforbundets gjeldende lover og regler – og det er et stevne som er på nivå med NM. Det skal være en høytidelig ramme rundt stevnet, som blant annet innebærer innmarsjer, norske flagg og nasjonalsang. Mange av deltakerne, og deres klubber, har lange tradisjoner for å være med på Landsstevnet og har nesten blitt som en liten familie. Likevel er det fortsatt plass til mange flere! Det er egne kvalifiseringstider for å være med på selve Landsstevnet, som dere kan finne på www.svomming.no. De som ikke har disse tidene inne, kan være med på Rekruttstevnet lørdag formiddag. Her kan alle som kan svømme være med, og det er selvfølgelig mulig å kvalifisere seg til selve Landsstevnet.

Landsstevnehelgen starter opp fredag 8. oktober med kurs for både utøvere, trenere og ledere. I år er vi så heldige at vi har fått med oss Helge Gudmundsen! I 14 år har Flatås Lions, et fotballag for personer med utviklingshemning, vært en del av livet hans. Livsglede, menneskeverd – og det å bli sett og verdsatt er noe av det han brenner for, og vil dele med oss. Det blir også fokus på kosthold, samt på svømmetrening.

Øvre Eiker svømmeklubb ønsker å gjennomføre et kompakt stevne med base i svømmehallen for svømmekurranse, og rådhusets lokaler for kurs og bespisning. Banketten foregår i rådhusets festsal med to-retters middag og levende musikk.

Hokksund Svømmehall ligger sentralt plassert i gangavstand fra jernbanestasjon og togforbindelse til Bergensba-

nen, Sørlandsbanen og Gardermoen. I tillegg er det god bussforbindelse med ekspressbusser til Sørlandet og Vestlandet.

Øvre Eiker Svømmeklubb er godt i gang med planleggingen av arrangementet og gleder seg til å ta imot både ferske og mer rutinerne svømmere, 2. helgen i oktober.

Invitasjon med mer detaljert informasjon sendes ut i juli måned. De som ønsker mer informasjon om Landsstevnehelgen, kan ta kontakt med Jon Peter Wium, e-post: post@globalbeverage.no eller Randi Haldorsen, e-post: rjhal@c2i.net i Øvre Eiker Svømmeklubb.

Du kan også ta kontakt med Kristin Homb i Norges Svømmeforbund (e-post: kristin@svomming.no / tlf: 21 02 96 73). Du finner også informasjon på www.svomming.no.

Kirken må rydde i eget hus

- Tallmateriale fra de senere år viser at fostre med Downs syndrom blir abortert i stadig større grad. Det har vært sjokkerende stille både blant politikere og i media om dette. En hel gruppe mennesker er i ferd med å utryddes og i mangfoldets år er vi på full fart inn i sorteringssamfunnet.

Det skriver integreringskonsulentene i Den norske kirke i en felles uttalelse fra sin kollegasamling på Hamar nylig. De mener det nå også er nødvendig å rydde opp i "eget hus".

- Kirken har frontet retten til å bli født mye sterkere enn retten til å leve det liv en er født til. - Mennesker med utviklingshemning har ikke fått den støtte og blitt gitt de muligheter for tilhørighet og deltakelse i våre lokalmenigheter som en har rett til. Vi ser at vårt manglende engasjement for det fødte liv kan gi grobunn for de holdningene vi i dag møter i forhold til abort på fostre med Downs syndrom.

De seks integreringskonsulentene minner samtidig om at Kirken har tilrettelegging for og inkludering av mennesker med utviklingshemning med i sine strategiplaner og perspektiver. - Likevel viser erfaringer at dette lett blir en sak for de spesielt interesserte. Vi ser det som helt nødvendig at kirken nå forplikter seg til å gi mennesker med utviklingshemning rett til et verdig liv. Dette innebærer at kirken må forplikte seg til å gi mennesker med utviklingshemning rett og mulighet for tilhørighet og deltakelse i lokalmenighetene på alle plan, skriver integreringskonsulentene.

Integreringskonsulentene

De seks integreringskonsulentene i Den norske kirke som har signert uttalelsen ovenfor er:

Tor Ivar Torgauten – Borg bispedømme

Leif Arne Økland – Bjørgvin bispedømme

Elsa Knutsen – Nord-Norges diakonistiftelse/
Sør- og Nord-Hålogaland bispedømme

Sølvi Dahle – Stavanger bispedømme

Ole Johan Beck – Oslo bispedømme

Einar Sand – Agder og Telemark bispedømme

Forlik mellom NFU Sandnes lokallag og Sandnes kommune

NFU Sandnes lokallag stevnet Sandnes kommune og krevde rettslig prøving av kommunens etablering av en institusjon for mennesker både med utviklingshemning og med psykiatriske sykdommer. Saken ble avsluttet med forlik.

AV: JENS PETTER GITLESEN, FORBUNDSLEDER I NFU

- Selv om NFU hadde vunnet frem med en dom i saken, ville dommen ikke blitt fulgt opp med den prosessen som forliket vil medføre. Vi er derfor tilfreds med forliket som innebærer en sakkyndig vurdering av botilbudet som institusjonen på Vatne representerer. NFU fikk fremlagt tre faglige vurderinger i saken. De sakkyndige, professor Jan Tøssebro, professor Karl Elling Ellingsen og forsker Karin Høyland representerer alle topp kompetanse på hver sine felt angående boformer for mennesker med utviklingshemning. Alle de

sakkyndige var samstemte om at valgene som Sandnes kommune hadde gjort, representerte store avvik fra føringene som ligger fra Ansvarsreformen og verken legger til rette for normalisering eller integrering, verken av bygg eller beboere, sier Steinar Bjugn, leder i NFU Sandnes lokallag.

På spørsmål om Sandnes kommunes motivasjon for forlik, svarer Steinar Bjugn at siden saken har utviklet seg med mye negativ omtale i media, fra sentrale myndigheter, inkludert flere statsråder, tror jeg Sandnes kommune har innsett at

Det ble inngått slikt

Rettsforlik:

NFU anerkjenner at det er Sandnes kommune som ansvarlig for gjennomføring av botilbud for psykisk utviklingshemmede i kommunen som ikke er i stand til å skaffe seg egnet bolig, og Sandnes kommune erkjenner at NFU er en organisasjon som ivaretar psykisk utviklingshemmedes interesser på generelt grunnlag. Partene er enige om at medvirkning fra brukerne er viktig ved planlegging og gjennomføring av kommunens tjenester.

På denne bakgrunn er partene enig om følgende forlik slik at rettstvist 09-134246TVI-STAV kan heves.

1. Sandnes kommune forplikter seg til å gjennomføre en evaluering av utforming av botilbudet og drift av botilbudet i Hanamyrveien 1.
2. Evalueringen skal gjennomføres slik at evalueringsrapporten kan forelegges bystyret i Sandnes senest 01.06.2011.
3. Evalueringen skal gjennomføres ved bruk av eksterne sakkyndige med høy faglig kompetanse på utforming og drift av botilbud for psykisk utviklingshemmede og kompetanse til å vurdere samlokaliseringen av ulike grupper av beboere på den måte som er gjort i Hanamyrveien 1 eller på lignende eller tilsvarende måte.
4. Tildeling av oppdrag for evaluering må ta hensyn til reglene om offentlige anskaffelser.
5. Sandnes kommune skal utarbeide et forslag til sakkyndige, mandat og program for evalueringen. Dette forslag skal forelegges NFU som med tre ukers frist har anledning til å uttale seg og anledning til å komme med forslag til endring av kommunens forslag.

Kommunen skal foreta den endelige oppnevning av sakkyndige, fastsetting av mandat og program for evalueringen, men kommunen forplikter seg til å ta tilbørlig hensyn til forslag fra NFU.

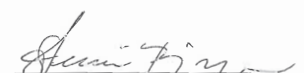
Dersom kommunen finner det formålstjenlig kan kommunen etablere en styringsgruppe for evalueringsprosessen. NFU forplikter seg i den anledning til å stille med en representant i en slik styringsgruppe.

6. NFU skal gis anledning til å gjennomgå utkast til rapport før den avgis som endelig. NFU skal i den anledning, med rimelig frist, ha anledning til å kommentere vurderinger i rapporten og å be om at spørsmål som ikke er vurdert, men som ligger innenfor mandatet og programmet for vurderingen, blir gjort av de sakkyndige.
7. NFU skal ha anledning til å gjennomgå administrasjonens utkast til saksframlegg til bystyret og gitt anledning til å komme med kommentarer og forslag til endringer av framlegget og de forslag til vedtak som utkastet inneholder.

Kommunen beslutter selv hvordan saksframlegg og forslag til vedtak skal utformes, men skal ta tilbørlig hensyn til forslag fra NFU.

8. Dette forlik er ikke til hinder for at Sandnes kommune gir andre personer, organisasjoner og instanser rett til å uttale seg om de forhold som NFU i henhold til de ovenstående bestemmelser har rett til å uttale seg om.
9. Sandnes kommune dekker NFUs kostnader til faglig bistand med inntil 100 000 – ethundretusen – kroner. Ut over dette bærer hver av partene egne omkostninger ved saken.
10. Sak 09-134246TVI-STAV begjæres hevet som forlik.

for Sandnes kommune
Elin Selvikvåg etter fullmakt

Steinar Bjugn
for NFU Sandnes

Mariann A. Svensen
tingrettsdommer

forlik og samarbeid med NFU er best for alle parter. Kommunen dekker også en stor del av NFU sine saksomkostninger.

- Vi vil nå følge opp saken gjennom samarbeid med Sandnes kommune og har tatt initiativ til å arrangere en landskonferanse (sammen med departementene) rundt temaet, det vi vil dra nytte av de ferske utredningene, gjeldene lover, FN-konvensjonen og ikke minst erfaringene i denne saken.

NFU sin motstand mot institusjonen har vedvart siden sommeren 2008. Da ble byggeplanene presentert rådet for funksjonshemmede i boligsosial handlingsplan. Ingen av rådets medlemmer fra de funksjonshemmedes organisasjoner møtte på

grunn av ferietid. «Brukerblokka» som boligkomplekset ofte omtales, er allerede innflyttet. «Brukerblokka» inneholder 24 leiligheter og ligger for

seg selv, tilgrensende en trafikkmaskin og næringsbygg. Bygget er satt opp av moduler og har ingen fellestrekk med det nærliggende boområdet. NFU

Sandnes lokallag har reagert kraftig, blant annet på størrelsen, beliggenheten, utformingen og den kommunale saksbehandlingen.

Rettsaken mot Sandnes kommune startet mandag den 3. mai i Stavanger byrett. Onsdag den 5. mai ble det inngått forlik mellom partene. Forliket innebærer blant annet at kommunen forplikter seg til å foreta en evaluering av botilbudet. Evalueringen skal gjennomføres av eksterne sakkyndige med høy faglig kompetanse på utforming og drift av botilbud for personer med utviklingshemning. Rapporten skal behandles av kommunestyret i Sandnes. Forliket sikrer NFU muligheter til å komme med innspill og forslag. Kommunen forplikter seg også til ta tilbørlige hensyn til NFU sine innspill.

Positivt stormøte – skolesaken i Enebakk

AV: TOVE-BRITT HENRIKSEN
FOR NFU ENEBAKK LOKALLAG OG ENEBAKK HANDIKAPLAG

Kommunestyret i Enebakk kommune hadde besluttet å opprette en forsterket avdeling for multifunksjonshemmede elever i kommunen for 2010 – helt uten å ta verken foreldre eller det kommunale råd for funksjonshemmede med på råd.

NFUs (Norsk Forbund for utviklingshemmede) og NHFs (Norges Handikapforbund) lokallag svarte med å invitere til et samrådsmøte under ledelse av felles paraplyorganisasjon SAFO. Det ble et svært positivt møte for alle berørte parter som kom og deltok.

Til stede var foreldrene til de respektive elevene, politikere fra alle utvalg, kommuneadministrasjon med ordfører og rådmann i spissen, og tillitsvalgte fra brukerorganisasjonene. Brukerorganisasjonene hadde også invitert tillitsvalgte som informerte om rettigheter, muligheter og ga de gode eksemplene. Informasjonen ble tatt godt imot av de fremmøtte, der noen av politikere mente at dette møtet burde vært arrangert da kommunen så sitt skoleansvar for denne gruppen for ca. 2 år siden.

Stikkord fra debatten var hvor viktig det er å gå på skole med barn fra nærmiljøet, sikre en forankring hos skolens ledelse for dette, samtidig som en får opplæring ut ifra den enkeltes behov gjennom en individuell opplæringsplan. Det ble advart mot "vaffelskole" der kosefaktoren kunne bli for høy og opplæringsaspekt forsvinne.

Konklusjonen på møtet om opprettelse av en forsterket skole i Enebakk ble at kommunen skulle se på saken en gang til. Ordføreren lovet å legge til rette for reell brukermedvirkning både i denne saken og framtidige saker. Saken skulle tilbake til det kommunale råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne, og foreldrene skulle få medvirke og være med i dialog med kommunen.

Brukerorganisasjonene ser med spenning frem til fortsettelsen av saken frem til formannskap og kommunestyre og føler seg nesten helt trygge på at brukermedvirkning blir ivarettatt.

Fra årsmeldinger fylkeslag

Akershus

Fylkeslaget skriver blant annet i sin årsmelding at NFU Akershus har opprettet et samarbeid med fylkeslagene av Handikappede Barns Foreldreforening (HBF) og Autismeforeningen i Norge (AiN).

Når det gjelder lokallag og rekruttering ser fylkeslaget at flere lokallag sliter med å få tillitsvalgte og har problemer med å stable et styre på bena. Noen av lokallagene har et styre, men er "hvilende".

Det skjer imidlertid en viss rekruttering av nye og yngre medlemmer. – Vi kan likevel ikke forvente at de skal påta seg styreverv. De bør få muligheten til å komme seg inn i organisasjonen, bli kjent med prinsippene og det menneskerettighetsperspektivet vi har, skriver fylkeslaget. Laget viser samtidig til at den viktigste rekrutteringen nok likevel skjer gjennom aktiviteter, møter, enkeltsaker og synliggjøring lokalt. Brosjyrer på egnede steder er viktig. Vi har etablert god kontakt med Lærings- og mestringssenteret og barnehabiliteringen på Ahus for utstilling av brosjyrene våre der, heter det i årsmeldingen.

Vest-Agder

- Det har vært liten interesse for Likemannsarbeid i 2009, heter det i årsmeldingen til NFU Vest-Agder. Fylkeslaget registrerte ikke noe arbeid på dette området i fjor. På grunn av laber interesse er det nødvendig å vurdere hva som skal skje på dette området.

Styret skriver følgende om økonomien i fylkeslaget: - Vår økonomi ble betydelig forringet dette året. Vi fikk ikke den påmeldingen vi hadde ventet på konferansen Inkluderende arbeidsliv. Dette var i sin tur en følge av den usikre økonomiske situasjonen vi hadde i 2008/09, heter det i årsmeldingen.

Rogaland

Fylkeslaget fikk 20 nye medlemmer i fjor og har nå 645 medlemmer som samtidig representerer et langt lavere antall personer med utviklingshemning enn tidligere.

- Det er ofte husstandsmedlemmer og flere pårørende til samme person som er medlemmer.

Det er ca. 1580 personer med utviklingshemning som har vedtak om tjenester i Rogaland. - Potensialet for nye medlemmer er absolutt stort, skriver fylkeslaget, som videre påpeker følgende: En god NFU'er har grått hår og slitasjegikt. NFU'ere risikerer å bli en utrydningstruet rase. Rekrutteringsarbeidet, spesielt blant yngre, bør styrkes.

- Vi har allerede nyttige rekrutteringstiltak som vi ikke alltid tenker på som rekrutteringstiltak. Både Unge Atleter og

Special Olympic er populære tilbud i regi av NFU og Special Olympics. Superlekene skal arrangeres sommeren 2010, heter det i årsmeldingen fra Rogaland fylkeslag.

Sogn og Fjordane

Ifølge årsmeldingen til NFU Sogn og Fjordane hadde fylkeslaget til sammen 468 medlemmer i 2009 mot 481 året. Flere av lokallagene ligger nede og et par av lagene har kontaktpersoner, men ikke noe valgt styre.

- Me i fylkeslaget skulle så gjerne sett at alle laga var aktive, for det trengst. På familiehelga var det mange unge foreldre. Me vonar at fleire av desse etter kvart vil ta på seg tillitsverv både i lokallag og fylkeslag slik at NFU kan leve vidare og vera til nytte for alle aldersgrupper, heter det i årsmeldingen.

Styret skriver at Kulturfestivalen og Familiehelga var de store arrangementene i fjor utenom årsmøtehelgen. I tillegg hadde de også inspirasjonssamling for tillitsvalgte.

Både Kulturfestivalen og Familiehelga gir fylkesstyret inspirasjon til å fortsette, står det i meldingen. Imidlertid har laget et ønske om at oppslutningen om årsmøtet og samlinger for tillitsvalgte var bedre.

Marit Røyneberg vikarierer for Bettina Thorvik i SAFO

Marit er utdannet sosionom. Hun har jobbet som sosionom på Spesialsykehuset for epilepsi og på Frambu kompetansesenter for sjeldne diagnoser, og senere vært helsepolitisk rådgiver i Norges Handikapforbund. I denne tiden ble Marit også kjent med SAFO og SAFOs organisasjoner.

Marit har lang erfaring med arbeid for funksjonshemmede og kjemper med stort engasjement for funksjonshemmedes rettigheter og levekår.

Marit skal vikariere for Bettina Thorvik som skal ut i fødselspermisjon i slutten av mai.

Retten til selvbestemmelse i eget hjem

SAFO har to politiske innsatsområder: Det ene er retten til inkluderende opplæring. Det andre er retten til selv å bestemme hvor og hvordan en vil bo. For personer med nedsatt funksjonsevne er ingen av disse rettighetene en selvfølge i praksis.

Høy temperatur på SAFO-konferansen

I forrige Samfunn for alle fortalte jeg om debatten på SAFO-konferansen i januar om inkluderende opplæring. På konferansen var også retten til et selvstendig hjem et tema, og det var denne debatten med bydel Sagene og Husbanken som skapte hetest temperatur.

Husbanken er en viktig samarbeidspartner for SAFO, fordi den sitter på virkemidler for å gi personer med nedsatt funksjonsevne like muligheter til å velge boform som andre. Men det er kommunene som til syvende og sist har det endelige ansvaret for å gi gode og trygge boliger for sine innbyggere.

SAFO får svært mange tilbakemeldinger om at kommuner krever at personer med nedsatt funksjonsevne med bistandsbehov blir tvangsflyttet til bestemte boliger. Eller de blir nektet tilsvarende timer med bistand fordi en velger å bli boende eller flytte til sin egenkjøpte leilighet.

Helse- og sosialsjef Inger Lise Myklebust fortalte om bydel Sagenes planer for samlokaliseringen av 48 boliger for utviklingshemmede – en sak som har vært omtalt i SFA tidligere. Hensikten er å gi beboerne større muligheter for sosialt fellesskap, samt et bedre fagmiljø for kommunens ansatte. Responsen fra SAFO-deltakerne var umiddelbar: Hvorfor mener kommuner at personer med utviklingshemning har mer lyst til å være sammen med naboen, enn andre mennesker? Hvordan vil dere sikre at beboernes liv ikke blir styrt av de ansattes turnus?

Husbanken har som mål at alle skal bo trygt og godt. Men bidrar Husbankens økonomiske støtte til institusjonslignende boligkomplekser til det, spurte SAFO-deltakerne. Institusjonene ble lagt ned, fordi de var rihetsberøvende og i mange tilfeller opplevdes som nedverdiggende. Nå snikinnføres institusjonene igjen under dekket av begrepet "omsorgsbolig", slik det kanskje vil skje i bydel Sagene. Dette er et tilbakeskritt i utviklingen for å sikre likestilling og likeverd for mennesker med nedsatt funksjonsevne, var tilbakemeldingen fra SAFO-deltakerne. Om budskapet nådde fram til gjestene er heller usikkert.

Vi gir oss ikke

Vi fulgte opp denne tråden fra SAFO-konferansen da vi nylig hadde vårt halvårige samarbeidsmøte med Husbankens strategikontor. Vi gjentok vår tidligere påstand om at Husbankens omsorgsboligtilskudd er blitt et påskudd for kommunene til å samlokalisere personer med nedsatt funksjonsevne som har bistandsbehov. Strategidirektør Bjørn Pedersen slo fast at det ikke er Husbankens politikk å bidra til samlokalisering i større skala.

For å snu denne trenden ba vi Husbanken om å bli mye mer tydelig på at det brede spekteret av bankens ordninger også gjelder personer med nedsatt funksjonsevne. Verken på nettsiden eller i tildelingsbrevet fra kommunal- og regionaldepartementet er dette entydig. Husbanken understreket i møtet at gruppen er like prioritert som tidligere, men vedgikk at det nok er behov for at det tydeliggjøres i deres budskap.

Vi ble enig med Husbanken om behov for sterkere brukermedvirkning fra SAFO, både nasjonalt og regionalt. I nasjonale prosjekter trengs SAFOs fokus for å styrke den overordnede boligpolitikken for funksjonshemmede. Kanskje enda viktigere er det at SAFO påvirker Husbankens regionkontorer. Dette fordi de godkjenner prosjekter lokalt, og også skal gi kommunene kunnskap om sine ordninger.

Men det er kommunen som til syvende og sist har ansvaret. Det er de som bør gjøre innbyggerne kjent med de individuelle virkemidler som finnes. I kommunene er alle NFUs enkeltmedlemmer og lokal-lag. Det er derfor viktig at dere bidrar til å spre det samme budskapet til rådmenn og ordførere: Nei til omsorgsgettoer og ja til selvstendige løsninger for den enkelte. NFUs flotte bøker "Veien frem til egen bolig" viser hvordan det kan gjøres. Og Husbanken har faktisk gode virkemidler for dette. Kommunen må bare ta dem i bruk!

BETTINA THORVIK
DAGLIG LEDER I SAFO

Byrådet vil begrense friheten for bevegelseshemmede

Byrådet ønsker nå ytterligere å stramme inn på bevegelseshemmedes frihet: Forutsetning for å kunne benytte T-T-tjenesten er at en forhåndsbestiller transport.

- I en tid hvor det skrytes av at du ikke trenger rutetider, for trikken går hvert 5. minutt, ønsker Byrådet å gi bevegelseshemmede en vanskeligere hverdag. Årsmøtet i Blindeforbundets Osloavdeling reagerer meget skarpt på forslaget, skriver bystyremedlem Ivar Johansen.

Les mer på <http://kurl.no/q36n>

Ivar Johansens hjemmeside og blogg: <http://ivarjohansen.no>

Magasinet UTVIKLING

Årets første nummer av magasinet UTVIKLING tar for seg temaet boformer.

Abonnement på papirversjonen er gratis, ellers er det mulig å lese magasinet elektronisk ved å benytte linken på www.naku.no/magasin

Stemme-Høring i april 2010

BroBygger-Ligaen arrangerte i slutten av april Stemme-Høring med temaet Arbeid, Lønn og Integrering. Det blir flere Stemme-Høringer i 2010.

BroBygger-Ligaen jobber også med Stolthets-Paraden i Oslo – og Sommer-Grill ved Årestugu i Asker. Disse arrangementene finner sted i juni. I september er temaet "Hjem – kjære hjem" og i november kommer 2. del av Arbeid – Lønn – Integrering.

Nærmere informasjon finnes på nettsiden deres,

www.brobygger-ligaen.no

De kan også kontaktes på e-postadressen: brobygger-ligaen@hotmail.com

Helseoppfølging

NAKU har utarbeidet e-læringskurs for å styrke helseoppfølgingen av personer med utviklingshemning. Målgruppen er først og fremst ansatte i kommuner. Hensikten er å bidra til økt kunnskap og oppmerksomhet om helseforhold for denne gruppen.

Dette kan gjøre en i stand til å bidra slik at helseplager i større grad oppdages og dermed også behandles.

Les mer på:

www.samordningsradet.no

Merutgifter til helseformål

Personer med nedsatt funksjonsevne har store merutgifter til helseformål, særlig til egenandeler for medisiner og tannlegebehandling. De har også større utgifter til besøk hos lege, psykolog og alternativ behandling.

Les mer på www.frambu.no

Annerledes barn

På fagkurset "Unik, men ikke alene" på Frambu 23. mars fortalte Vera Michaelsen om livet med barnet sitt og familien. Innlegget berørte viktige og alvorlige temaer som mange familier med funksjonshemmede barn kan kjenne seg igjen i.

Les mer på www.frambu.no

Morodalsfestival

— med mye moro!

For andre år på rad drar NFU Nord-Odal lokallag, Trollringen kulturforum, lokallaget av NAFO og Nord-Odal kommune i gang en spennende og morsom musikkfestival med omvendt integrering.

Festivalområdet ligger i sentrum av Sand helt nede ved innløpet til vakre Storsjøen ca. 10 mil nord for Oslo. I fjor fikk de mange deltakerne oppleve Gaute Ormåsen med orkester, Sputnik, Arhats, Fargebandet, Jubelbrus i tillegg til flere lokale utøvere. Det hele ble en vellykket dag til tross for regnvær – med 400 betalende gjester fra Trysil i nord til Oslo i sør.

I tillegg til underholdning fra scenen, som har et naturlig amfi med plass til flere tusen gjester, får deltakerne også i år tilbud om gratis turer både med båter fra Sand båtforening, store amerikanske biler og MC med sidevogn. Det arrangeres mange aktiviteter og konkurranser på festivalområdet også. Hit kommer både Ole Ivars, Sputnik og Olav Grimsdalen jr. fra Tangerudbakken. Tryllekunstnere, Musikalis fra Hamar, Korpus fra Gjøvik / Lillehammer og Fargebandet fra Kongsvinger / Sør-Odal skal også sørge for underholdningen.

Ordfører Asgeir Østli og Jan Kato.
(Foto: Gunnar Nygård)

Interesserte finner mer informasjon om arrangementet på www.morodalsfestivalen.no.

Sputnik sammen med Viggo.
(Foto: Gunnar Nygård)

Fargebandet fra Kongsvinger / Sør-Odal.
(Foto: Gunnar Nygård)

Generalforsamling i Inclusion Africa i Afrikas "Brussel" støttet av NFU

Inclusion Africa er en paraplyorganisasjon som består av medlemsorganisasjoner fra mange afrikanske land. I februar i år avholdt Inclusion Africa den første ordinære generalforsamling etter reetablering av organisasjonen. NFU har i snart 30 år støttet utviklingen av organisasjoner i ulike afrikanske land. Som en del av solidaritetsarbeid kommer

vi til å gi støtte til Inclusion Africa de neste fem årene. Derfor var NFUs tidligere leder Helene Holand og Manuela Rörfeldt fra NFUs administrasjon til stede på generalforsamlingen. Diane Richler som er president i Inclusion International, var også til stede.

AV: MANUELA RÖRFELDT OG HELENE HOLAND

Inclusion Africa er en av fem regioner i Inclusion International. NFU er medlem av Inclusion Europe. Inclusion Africa består av organisasjoner av mennesker med utviklingshemning og deres familier i en rekke afrikanske land.

Organisasjonen ble først etablert som Inclusion Africa og Indian Ocean for 8 år siden, men det har vært liten og ingen aktivitet i organisasjonen. NFUs samarbeidspartnere i Afrika erfarte at mennesker med utviklingshemning var utestengt fra mye av det arbeidet som blir gjort for mennesker med nedsatt funksjonshemning i Afrika.

Begrunnelsen var som regel at de ikke hadde noen afrikansk paraplyorganisasjon som kunne delta i det regionale arbeidet. Organisasjonene ønsket derfor å få aktivitet i Inclusion Africa. Takket være støtte fra NFU og Inclusion International har medlemsorganisasjonene lyktes med å reetablere Inclusion Africa. Konstituerende generalforsamling ble avviklet under et møte i Namibia 2008.

Arbeidet med å få Inclusion Africa på beina igjen er først og fremst medlemsorganisasjonene sin fortjeneste. Mange både i og utenfor Afrika har også løftet fram NFUs sin rolle som mangeårig partnere til søsterorganisasjoner i Afrika, som viktig.

Generalforsamlingen i februar var den siste "brikken" som falt på plass, og er nødvendig for å få Inclusion Africa formelt registrert. Det gav viktige signaler at møtet ble arrangert i Addis Abeba i Etiopia. Addis Abeba er Afrikas svar

på Brussel. Der er FNs hovedkvarter i Afrika og byen er hovedkvarter for Den Afrikanske Unionen.

Delegater fra 13 land i ulike deler av

Afrika var sammen i to dager for å diskutere, revidere og vedta ny konstitusjon og nytt arbeidsprogram. At Inclusion Internationals president Diane Richler var til stede under generalforsamlingen, viser hvor viktig det er for Inclusion International å ha en aktiv regional organisasjon også i Afrika.

Sist, men ikke minst, ble det valgt et nytt styre med representanter fra blant annet Sør-Afrika, Etiopia, Zambia, Mosambik, og Burkina Faso. Et av styremedlemmene, Quincy Mwiya fra Zambia, har selv en utviklingshemning. Det er mange i NFU som har møtt og kjenner Quincy. Quincy er også et av de to afrikanske styremedlemmene i Inclusion International.

Fra 2010 og frem til og med 2014 kommer NFU til å støtte Inclusion Africa. Støtten skal først og fremst gå til å styre organisasjonen ved at de etablerer et sekretariat, øker kompetansen på organisasjonsarbeid, samt til å støtte spesifikke prosjekter som omhandler HIV/AIDS, påvirknings- og likestillingsarbeid.

Et viktig mål for alle medlemsorganisasjonene er å få konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne ratifisert i de ulike afrikanske landene, og å få den implementert.

*Forbundsleder Palesa fra Lesotho.
(Foto: Helene Holand)*

En ny vergemålslov er vedtatt

Hedvig Ekberg, juridisk rådgiver i NFU, har fulgt arbeidet med den nye vergemålsloven i mange år. Få vet mer om hva loven vil medføre for mennesker med utviklingshemning. Det er naturlig å spørre vår juridiske rådgiver om hva loven vil medføre for NFU sine medlemmer.

Stortinget har vedtatt en ny vergemålslov som vil bli iverksatt så snart de nødvendige økonomiske midlene er blitt bevilget. Den nye loven har lenge både vært omtalt og etterlenget. Loven burde i stor grad være i samsvar med NFU sitt syn. Allerede i 2001 ble det nedsatt et regjeringsoppnevnt utvalg for å utarbeide et ukast til ny vergemålslov.

NFU var representert i utvalget med forbundsleder Sidsel Maxwell Grasli. Utvalget presenterte sin innstilling i NOU 2004:16 som viste stor grad av enighet i utvalget. Der hvor det kommer frem meningsforskjeller, ble NFU sitt syn støttet av utvalgsflertallet.

NFU har også avgitt høringsuttalelser og våre synspunkter er godt ivaretatt i lovens grunnlagsarbeider. Hedvig Ekberg har arbeidet som juridisk konsulent i NFU i syv år. Få har fulgt arbeidet med den nye vergemålsloven så tett som henne.

Vergemålsloven er krydret med mange ord og begreper som ikke er vanlige i dagligtalen. Samfunn for alle ba derfor Hedvig Ekberg om å besvare noen enkle spørsmål om den nye loven.

- Hvorfor trenger vi en ny vergemålslov?

- De lovene som nå gjelder er gamle og modne for fornyelse. Loven om umyndiggjørelse er fra 1898 og loven om vergemål er fra 1927. Det er gjort endringer i begge lovene, men for å bedre rettsikkerheten for dem som disse lovene tar sikte på å beskytte er det nødvendig med en grunnleggende gjennomgang og modernisering.

Ifølge FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne, skal ikke mennesker umyndiggjøres. Ifølge den nye vergemålsloven er det ikke lenger mulig å umyndiggjøre en person slik det er i dag. Det vil si at FN-konvensjonen kan gjøres til norsk lov når den nye vergemålsloven trer i kraft.

- Trenger personer med utviklingshemning verge?

- Den nye loven fjerner hjelpeverge som benevnelse. Enten en person er over eller under 18 år, eventuelt er fratatt

rettshandelsevne eller bare trenger litt bistand, så skal det etter den nye loven kun kalles verge. I dag skiller en mellom verger og hjelpeverger. De som er under 18 år og personer som er umyndiggjort har verge. Andre som har behov for hjelp for å ivareta egne interesser har en hjelpeverge.

Personer med utviklingshemning trenger ikke å ha en hjelpeverge/verge. Som utgangspunkt er det en frivillig ordning. Slik er loven i dag og slik vil det også bli etter den nye loven. Men det blir en innskjerping i kravet om samtykke i den nye loven.

Ifølge dagens lov kan det i legeerklæringen bare settes et kryss for at det ikke er mulig å innhente samtykke. Etter den nye loven skal det kun være lov til å unnlate å innhente samtykke når personen "ikke er i stand til å forstå hva et samtykke innebærer". Videre skal et samtykke etter den nye loven være skriftlig. Dette håper en skal sette høyere krav til overformynderiet.

- Hvem bør være verge/hjelpeverge for personer med utviklingshemning?

- NFU mener det er viktig at den personen som skal være hjelpeverge/verge kjenner personen med utviklingshemning godt. Dette mener vi er spesielt viktig i forhold til personlige spørsmål. I forhold til økonomi behøver ikke dette være like avgjørende.

Personlige spørsmål gjelder blant annet om et vedtak om tjenester er godt nok, skal det søkes om mer, er det riktige tjenester, får personen bistand til fritidsaktiviteter, blir vedtaket oppfylt osv. For å kunne bistå i slike spørsmål må en hjelpeverge/verge gjerne treffe personen det gjelder regelmessig og vite hvordan hverdagen er for dem. For at den enkelte skal få en verge som fungerer best mulig, mener NFU at det i utgangspunktet bør være en i den nære familie.

Det er noen kommuner som i dag oppnevner ansatte i kommunen til å ta hjelpeverge funksjonen. Dette er ikke en god løsning og bør unngås. Spesielt vil dette være uheldig i mindre kommuner. En hjelpeverge som er ansatt

– hva kan loven medføre?

Hedvig Ekberg er juridisk rådgiver i NFU med ansvar for vergemål.

mener vi det er viktig at verge kjenner personen svært godt og det fremstår som vanskelig når en skal ivareta opp til 20 personer.

- Mange har hjelpeverge som de er fornøyd med. Må disse skifte verge som følge av den nye loven?

- Det er ingen som må bytte verge på grunn av den nye loven. Ifølge dagens lov så kreves det at en hjelpeverge er vederheftig og skikket og over 18 år. Det er også slik i dagens lov at en i utgangspunktet ikke kan nekte å bli oppnevnt.

Etter den nye loven skal den personen som oppnevnes være over 18 år, være egnet for vervet og samtykke til oppnevningen. Videre kreves det politiattest av alle utenom nærstående.

Det ligger derfor ingen nye krav til en verge, med unntak av politiattesten, som innebærer at personer som i dag er hjelpeverger ikke kan være det i fremtiden. Hvis en skulle frata nåværende hjelpeverger vervet på grunnlag av en ny lov, så vil det innebære at loven hadde tilbakevirkende kraft. Det kan ikke en lov ha. Det innebærer også at verger som ikke er nærstående ikke kan pålegges å fremvise politiattest. Det er kun verger som oppnevnes etter at loven trer i kraft som kan pålegges dette.

- Vi har hørt historier om hjelpeverger som har gjort en god jobb for personen de representerer og som er blitt avsatt av overformynderiet. Vil det bli like lett å avsette verger i fremtiden?

- Hjelpeverger som er blitt byttet ut er gjerne blitt det etter ønske fra kommunens tjenesteytere. Det er ikke alltid like lett for kommunen å forholde seg til hjelpeverger som de mener bryr seg litt for mye. Å få fjernet nærstående som hjelpeverger vil ikke bety at kommunens "problem" forsvinner. Foreldre vil fortsette å bry seg, noe de også har rett til å gjøre.

i kommunen vil lett komme i en interessekonflikt.

Ifølge den nye loven er det åpnet for at overformynderiet kan ha faste verger. Det vil gjerne si at en verge har 15-20 personer som de skal bistå. Slik NFU ser dette, så kan det fungere når økonomi er hovedoppgaven. I de sakene hvor det er snakk om personlige spørsmål

I utgangspunktet skal det ikke være lett å bytte ut en hjelpeverge. Verken i dag eller etter den nye loven. Er det den vergetrengende selv som ønsker et bytte skal det ikke så mye til. Er det derimot en konflikt mellom verge og tjenesteyterne skal det mye mer til. Det avgjørende vil da være om konflikten går ut over den vergetrengende.

- Må eller bør pårørende gjøre noe i forbindelse med den nye vergemålsloven?

- Det er ikke noe spesielt pårørende bør gjøre i forhold til den nye loven foruten å forsøke å sette seg inn i hovedlinjene. Overformynderiene er pliktig til informere og gi nødvendig opplæring. Vårt håp er at dette vil bli bedre når den nye organiseringen trår i kraft og Fylkesmannen får dette ansvaret.

- Eneste dynamiske stå-/gåstativ på markedet
- Full vektbæring som motvirker spasmer og styrker benstruktur
- Tilpasses individuelt, følges opp og vokser med brukeren
- Gir riktig trening og tøyning av muskulatur
- Bedrer mage- og tarmfunksjon, hjerte- og lungefunksjon
- Stimulerer sosiale ferdigheter, lek og læring
- Øker selvstendighet og selvtillit

NF-Walker
– skapt for bevegelse

RØDMYRLIA 2 3740 SKIEN TLF 35 50 51 20 FAKS 35 50 51 21
www.eofunktion.no info@eofunktion.no

Nova Aktivitet / September 2006

Utdrag fra årsrapporter -

Stovner

NFU Stovner lokallag i Oslo har også i denne perioden rettet søkelyset mot bydelens planer og strategier i arbeidet med boliger for funksjonshemmede, og i særdeleshet boliger for mennesker med utviklingshemning. - Vi ser tydelig det vi anser som en uønsket utvikling: En utvikling som går i retning av stor grad av samlokalisering. Et annet ledd i denne boligpolitikken er det vi kaller en gettoisering. Det innebærer at bydelen satser på å samle såkalt vanskeligstilte boligsøkere i ett og samme boområde, gjerne i samme boligblokk, heter det i lokallagets årsmelding.

Ullern

Ullern lokallag i Oslo inviterte i fjor Seksjon for bo- og dagtilbud til å delta på et medlemsmøte. - Det er viktig og nyttig for lokallaget å ha kontakt med seksjonen. Vi har i møte med seksjonsledelsen presisert at det kun er prinsipielle saker som kan være aktuelle i denne sammenheng og ikke enkeltsaker eller spesielle forhold.

Styret har holdt seg løpende orientert om boligutviklingen i bydelen, heter det i årsmeldingen.

Bærum

- Økonomien var god i 2009. Bidragene vi mottar går uavkortet til aktiviteter direkte for medlemmene. De populære aktivitetene er direkte avhengig av givermidler, slik de også vil være i det kommende året.

Vi har flere medlemmer enn noen gang. Likevel er det vanskelig å rekruttere yngre brukergrupper. Dette er et viktig mål for å sikre variasjon og kontinuitet i NFUs arbeid. Vi oppfordrer medlemmene til å bidra aktivt i dette arbeidet og ellers melde til styret hvilke saker dere ønsker vi skal ta tak i, skriver styret i Bærum lokallag i Akershus i sin årsmelding.

Rælingen

I årsmeldingen fra NFU Rælingen lokallag i Akershus sakser vi følgende: - Opp gjennom årene har vi kjempet mang en kamp for våre barns rettigheter, og vi har oppnådd en god del. Vi er overbevist om at det også i fremtiden blir nok av oppgaver, og har erfart at i NFU i de fleste tilfeller er en organisasjon som det er godt å ha i ryggen.

Nord-Aurdal – Vestre Slidre

Vi sakser følgende fra årsmeldingen fra ovennevnte lokallag i Oppland: - Det var meget liten aktivitet i Nord-Aurdal-Vestre Slidre lokallag i fjor. Fire familier i Nord-Aurdal planlegger fortsatt egen bolig for sine like mange ungdommer, og har brukt mye tid på dette i mange møter med kommunen.

Lokallaget er ellers representert i det kommunale rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne i begge kommuner.

Sør-Gudbrandsdal

NFU Sør-Gudbrandsdal lokallag i Oppland tok i fjor initiativ overfor Lillehammer kommune om utforming og organisering av tjenestene for personer med utviklingshemning i bofellesskap. Styret skrev flere brev og medvirket til at kommunen arrangerte to informasjonsmøter om denne saken. Ifølge årsmeldingen skal styret følge opp kommunens håndtering av endring av enkeltvedtak og hvordan tjenestene i bofellesskapene blir organisert. Lokallaget vil ha spørsmålet om et bedre opplegg for ferie og fritid på dagsorden. .

Vang

Vi siterer følgende fra årsmeldingen til NFU Vang lokallag i Oppland: "Utfordringen framover blir å skaffe nok penger til å drive laget vårt med de aktivitetene vi har. Gjennom å være et aktivt lag holdes interessen oppe både hos medlemmene våre og i styret. Vår kasserer har bidratt til at økonomien er ganske bra selv om vi ikke får så mye tilskudd fra NFU sentralt lengre."

Øvre Eiker

I årsmeldingen til NFU Øvre Eiker lokallag i Buskerud leser vi at det har vært arrangert musikkafé i Rådhuset. - Fire sang- og dansemøter i Rådhuset er holdt. Opp til 80 personer til stede. Det er et samarbeid med kommunen, Sanitetskvinnene, Mannskoret og NFU. Kiwi sponser serveringen. Veldig populært tiltak, skriver lokallaget.

Bamble

Bamble lokallag i Telemark har i følge årsmeldingen ikke avholdt egne styremøter i 2009, men møtt på fem styremøter sammen med Porsgrunn lokallag. Saker fra Bamble er et fast punkt på sakslisten der.

Porsgrunn

Lillian Haugerud er valgt inn som representant for NFU og leder Rådet for funksjonshemmede (RFF) i Porsgrunn. Følgende er ifølge årsmeldingen stikkord for noen saker som rådet har engasjert seg i:

- RFF støttet kampen for å bevare fritidsklubben i Porsgrunn.
- RFF har fått byens eneste hotell til å utbedre rom til å bli universelt utformet.
- RFF engasjerte seg mot forslaget om å bygge institusjon for brukere med spesielt store og sammensatte behov.

- lokallag

- RFF har samarbeidet med arkitektfirmaet Entra og kommunen om tilrettelegging av arbeidsplasser for funksjonshemmede.
- RFF har hatt en gjennomgang av byens største handlesenter sammen med senterleder for bedre tilrettelegging av senteret for funksjonshemmede.
- RFF vektlegger universell utforming i alle reguleringsplaner og utbyggingsplaner.

Arendal

Vi leser følgende under punktet "Eventuelt" i NFU Arendal lokallags årsmelding om endring av navn til Arendal og Grimstad lokallag: - Vi inviterer medlemmer/ikke medlemmer fra Grimstad til å si sin mening om lokallaget bør endre navn eller om det er mulig å starte et eget lokallag i Grimstadregionen."

Kristiansand

NFU Kristiansand lokallag i Vest-Agder hadde en liten, med likevel gledelig oppgang i antallet medlemmer. Lokallaget skriver i sin årsmelding: - Dette kan skyldes ulike forhold, men tirsdagssvømminga tror vi har ført med seg ekstra medlemmer. Her får NFU-medlemmer rabattert klippekort/inngang.

Styret i lokallaget har gjennomsnittlig møte ca. en gang i måneden utenom ferietid.

- Vi arbeidet også med andre saker i fjor. Det handler mye om mangelen på boligbygging i kommunen og trykket blir ikke mindre framover. Vi har forsøkt å få innpass der vi kan påvirke og har i noen grad lyktes med det, skriver lokallaget.

Austrheim

- Styret har diskutert innhald og kvalitet i heimetenesten, og kor viktig det er med fysisk aktivitet for alle. Vi har hatt samtalar med den nye helsekoordinatoren i kommunen, og håper på eit nytt matkurs for brukarar og assistentar. Vi har planlagt og gjennomført diverse aktivitetar i laget, og sendt søknader om trivselsmidlar til busstur og rytmekurs, heter det i årsmeldinga fra Austrheim lokallag i Hordaland.

Gloppen

Aktiviteten i dette laget i Sogn og Fjordane i 2009 var god. I årsmeldinga leser vi: - Det har vore aktivitetar av ymse slag med kurs, møter og andre arrangementer. Eit kurs som laget arrangerte var "Bli kjent i kyrkja" i samarbeid med Gloppen opplæringsenter og Den norske kyrkja med åtte kurskveldar og stor deltaking.

Årdal

- Styret i NFU Årdal lokallag i Sogn og Fjordane er sterkt uroa over svak støtte og deltaking frå pårørande. Om lag alle dei vaksne brukarane er medlemmar, men det er berre nokre få pårørande til å gjera arbeidet. Me er no så få aktive pårørande at me ikke lenger maktar å driva laget slik det burde vera. Styret har difor bestemt at me frå no gjer berre det heilt nødvendige. Me legg laget på vent for å sjå om det dukkar opp nokon som vil gjera noko, heter det i lokallagets årsmelding.

Askvoll-Fjaler-Hyllestad

- Aktiviteten har vore mykje god slik årsmøtet i fjor vedtok i arbeidsprogrammet, og slik vi har kapasitet og medlemsmasse til. Førljulsfesten er framleis det største tiltaket. Vi hadde eit tradisjonelt opplegg på Bakkebo med mat, dekorsjonslag, litt dans og utlodding. Også denne gongen hadde vi med om lag 10 aktive i Dalsfjorden Spelemannslag, og det er ei gjensidig oppfatning at dette er eit samarbeid vi bør prøve å halde i gang, heter det i årsmeldinga frå Askvoll-Fjaler-Hyllestad lokallag i Sogn og Fjordane.

Jølster

- Ein viktig del av lokallaget sitt arbeid er å sende vidare informasjon frå fylkeslaget, NFU sentralt og andre til medlemmene, noko som syner att på god deltaking frå Jølster på det som skjer i organisasjonen.

Vi har ikkje siste året hatt noko spesielt møte med kommunen, men kommunen veit at vi er her og passsar på dersom det kjem framlegg som vi ikkje kan godta, heter det i årsmeldinga fra NFU Jølster lokallag i Sogn og Fjordane.

Herøy

- NFU Herøy hadde 27 medlemmer ved årsskiftet. Lokallaget blei startet i 1972 av entusiastiske foreldre som såg behovet for ei felles plattform å stå på. Dette er eit lokallag i dag som kun har medlemmer frå Herøy.

Aktiviteten i dei 37 åra har vore jamn og laget har så absolutt sin plass i vår kommune med mange psykiske utviklingshemmede. Ikkje alle som kunne ha vore det, er medlemmar, men laget prøver så langt det let seg gjere å gi eit tilbod til fleire enn medlemstallet tilseier.

Vi har i dag medlemmar fra 20 år og til over 90 år. Dette er stor spreining i alder, men ikkje noko hinder for lokallaget og det arbeidet som vert gjort. Det er også viktig at vi som lokallag kan gjere både kommunen og andre offentlige instanser oppmerksomme på at dette er einskildmennesker med ulike behov.

Utdrag fra årsrapporter – lokallag

Som lokallag har vi nok vår plass i kommunen og i samfunnet ellers. Vi har fortsatt arbeid framfor oss også i 2010, heter det i årsmeldingen fra NFU Herøy lokallag i Møre og Romsdal.

Vestre Sunnmøre

I NFU Vestre Sunnmøre lokallags årsmelding om "Samarbeid med Ørsta/Volda og Herøy lokallag" står det: "Vi er einige om å få til eit samarbeid mellom lokallag i regionen. I første omgang går dette ut på å ta kontakt om ulike arrangement. Jan Osborg har kome med forslag om at dei inviterer til felles aktivitet/arrangement om hausen, og vi på våren. Sist haust deltok vi på eit møte om ULOBA og eigen heim på Hovden, der Harald Eriksen var foredragshaldar. Vi har også hatt kontakt med Herøy lokallag og sagt frå om vår interesse for samarbeid. Vi trur vi har mykje å tene på eit regionalt samarbeid."

Ålesund

Hovedsakene til Ålesund lokallag, utenom forberedelser til arrangement, har vært uttalelser til høringer av omsorgsplan og boligsosial handlingsplan, Ålesund kommune, står det i årsmeldingen. Lokallaget var også representert i Frivillighetsforum, Rådhuset, Ålesund kommune i februar i fjor. Frivillighetsforum var en del av arbeidet med å lage en frivillighetsmelding for Ålesund kommune.

Narvik

- Styrets arbeid i 2009 var redusert. Vi gjennomførte 2 styremøter. Leder ba om fritak i oktober 2009. Medlemsmassen gikk litt tilbake til 95 medlemmer pr. 31.12.09. Målt i antall medlemmer er vi det nest største lokallaget i Nordland. Dette er gledelig, samtidig som det gir lokallagets styre utfordringer i forhold til de aktiviteter og det tilbud vi gir våre medlemmer, heter det i NFU Narvik lokallags årsmelding.

Hadsel

- Fire av styremedlemmene deltok i samarbeidsmøter med Hadsel kommune i fjor. Etter avtale har vi fire slike møter i året. Saker som ble tatt opp på disse møtene i 2009 var kommunal husleie, brannøvelse, etikkprosjekt, byggeprosjekt i Hadsel og bruk av Vesterålshallen, skriver styret i NFU Hadsel lokallag i Nordland i sin årsmelding.

Gildeskål

Ifølge årsmeldingen gjennomførte NFU Gildeskål lokallag i Nordland et tolvtimerskurs med emnet "Bestemme sjøl" for medlemmer og andre interesserte. Kurset ble støttet av studieorganisasjonen Populus. Gildeskål kommune opprettet ellers det lovpålagte Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne i 2009.

Skånland

NFU Skånland lokallag i Troms arrangerte i tillegg til årsmøtet to medlemsmøter og et styremøte. - Vi har også jevnlig telefonmøter og planlegging pr. telefon. Vi prøver å holde laget oppegående, men det er ikke så lett. Det er få medlemmer og vi føler oss utbrente. Det er også vanskelig å få nye medlemmer. Vårt mål er å gjøre noe som har sosial verdi for mennesker med funksjonshemning, heter det i lokallagets årsmelding.

Sør-Varanger

Under punktet "Aktuelle/spesielle saker" i årsmeldingen fra NFU Sør-Varanger lokallag i Finnmark leser vi at formannskapet avsto søknaden om økte bevilgninger til Brenselsutsalget i kommunen. Begrunnelsen for avslaget var at Brenselsutsalget hadde god økonomi, det var bare snakk om organisering.

NFU Sør-Varanger lokallag gikk da ut i avisen og protesterte. Lokallaget mente at med flere brukere, trengtes mer penger. Saken fikk bred dekning i lokalavisen, men søknaden ble likevel nedstemt i kommunestyret i april 2009.

Kamp for gratis trygghetsalarm

I forrige Samfunn for alle skrev vi om Henning Furulund som fortsetter kampen for gratis trygghetsalarm. Han ville samle informasjon om og lage statistikk over kostnader for trygghetsalarm i Norge. Derfor sendte han ut brev til alle landets kommuner og spurte om de ville endre prisene sine i 2010.

Nå har han sendt en oppfordring til landets ordførere.

Han har undersøkt hvilke kommuner som har gratis trygghetsalarm for innbyggerne.

Følgende kommuner har svart at de ikke har egenandel på trygghetsalarm: Bykle, Bardu, Bogn, Eide, Frøya, Fyresdal, Hol, Kvitsøy, Luster, Lund, Måsøy, Malvik, Meldal, Modalen, Rømskog, Rissa, Røst, Skiptvet, Sandøy, Trondheim, Tingvoll, Vestby, Vågå, Øygarden, Sola, Ål, Nesseby, Lebesby, Namsskogan.

Til ordførerne i disse kommunene sier Henning Furulund at han er takknemlig for at de ikke har egenandel på trygghetsalarmen og håper de vil fortsette med det.

Til ordførerne i de øvrige kommunene som er partikolegaer med ordførere i kommuner som ikke har andel, oppfordrer han å følge kollegaenes eksempel for å glede de mange tusen brukere som betaler av trygden sin i dag.

Viktig film om skolestart

Skolestart er en viktig milepæl for alle foreldre. Men hva når barnet har utviklingshemning? I et helt år har produsent Sveinung Wiig Andersen fulgt Viktor og Theas forberedelser til skolestart. Nå lanseres filmen "Skoleveien".

Skolestart for et barn med utviklingshemning krever forberedelser langt ut over nye klær og nytt pennalhus. Noen foreldre gruer seg i årevis til første skoledag og forteller om bekymring og engstelse for hvordan det skal gå når barnet skal begynne. Da blir planlegging, overføring av kunnskap, informasjon og å skape trygge rammer viktigere en ved en vanlig skolestart.

I filmen "Skoleveien" møter vi Viktor (7) fra Hvaler og Thea (7) fra Kristiansand. I over ett år følger vi dem gjennom opp- og nedturer. Filmen forteller to historier om ulike veier til skole. På Hvaler har Viktors skolestart vært planlagt i over to år. Skole og barnehage samarbeider tett om kompetanseoverføring. Theas skolestart viser seg å bli mer kronglete. Det tar tid å få avklart skoletilbud, ressurser og oppfølging og Theas pappa blir frustrert og usikker.

Store forskjeller

- Det er store ulikheter i hvordan kommunene håndterer skolestart for barn med spesielle behov, sier regissør og prosjektleder, Sveinung Wiig Andersen. Mens noen kommuner planlegger i årevis, finnes det eksempler på skoler som knapt planlegger i det hele tatt. I arbeid med filmen har vi også sett at mange foreldre som ønsker at sitt barn skal begynne i vanlig skole, systematisk blir anbefalt spesialskole, sier Wiig Andersen.

*Victor har det gøy på skolen.
(Foto: Sveinung Wiig Andersen)*

Sårbar overgang

Gjennom filmen ønsker han å vise at skolestart er en sårbar overgang som må tas på alvor om en skal lykkes. - Det er en politisk målsetning å skape en inkluderende skole for alle. For å få til dette må vi begynne å se på hva barn med spesielle behov kan tilføre og hvordan de kan bidra til et rausere og mer mangfoldig samfunn, sier Wiig Andersen.

Det er mange spørsmål knyttet til skolestart. Når bør planleggingen starte? Hvilken skole skal vi velge? Hva bør planlegges? Og hva er viktige faktorer for å lykkes? Filmen er først og fremst to historier om livserfaring.

- Vi håper dette kan komme andre kommuner til nytte ved planleggingen av skolestart for et barn med utviklingshemning, fortsetter Wiig Andersen. Han viser til at filmen er ment som et utgangspunkt for debatt og samtale. - Den erfaringsbaserte kunnskapen formidlet av personer som selv har kjent på kroppen, har en spesiell verdi. Ved å følge Viktor og Thea og familienes vei til skolestart får vi innblikk i en litt annerledes skolestart, sier Wiig Andersen.

Filmen er på 35 minutter, er produsert av Sørlandet kompetansesenter i samarbeid med Norsk Forbund for Utviklingshemmede og er støttet av stiftelsen Helse- og Rehabilitering.

Den kan bestilles fra Sørlandet kompetansesenter (sks-bestilling@statped.no) eller fra Norsk Forbund for Utviklingshemmede (post@nfunorge.org).

*Thea ser litt betenkt ut.
(Foto: Sveinung Wiig Andersen)*

Spesialundervisning – privatskoler

Elever i videregående skole med spesialundervisning har rett til inntil 2 år ekstra videregående skole. Fylkesmannen i Oslo og Akershus mener gjeldende rett er slik at elever i private videregående skoler ikke har samme rett, og at de for å nyte godt av denne retten må skifte skole, og ta denne utvidede tiden i den offentlige videregående skole.

Bystyremedlem Ivar Johansen (SV) har tatt saken

opp med Byrådet. I et notat til bystyret skriver Byrådet at det støtter utvidet rett til spesialundervisning, også i privatskoler.

Dette åpner da for smidig overgangsordning, fram til departementet får på plass en lovendring, sier Johansen.

Les mer på <http://kurl.no/uoKg>

”Når jeg hører folk som maner til tålmodighet, blir jeg oppgitt.

Vi har vært tålmodige altfor lenge. Ann Kristin Krokan i portrettintervju med Handikapnytt

”Litt kaffe, kanskje?” & ”Eventyret om meg”

I april var det premiere på teaterstykket ”Litt kaffe, kanskje?”

Stykket forteller historien om ei jente som i ung alder blir sendt på spesialskole og hvordan skiftende offentlig politikk er med på å prege livet hennes. Hovedrollen spilles av Anne selv, som i dag arbeider som skuespiller i Teater nonSTOP, et teater bestående av 14 skuespillere med utviklingshemning.

I juni er det premiere på ”Eventyret om meg”.

Les mer på www.samordningsradet.no

Usedvanlig kvalitativ forskning

Rikke Gurgens Gjærum og medarbeidere har akkurat kommet med ny bok: ”Usedvanlig kvalitativ forskning – metodologiske utfordringer når informanter har utviklingshemning”.

Det oppstår nye og spennende problemstillinger når personer med utviklingshemning skal være informanter i forskning.

Det utfordrer forskeren både vitenskapsteoretisk, metodologisk og etisk. Forfatterne i denne boka gir noen innspill til hvordan en som forsker kan møte disse utfordringene.

Les mer på www.samordningsradet.no

Voksenopplæring

Ny lov og forskrift om voksenopplæring er på plass. For NFU og andre organisasjoner som er medlemmer i Populus kan det bli lettere, morsommere og mer inspirerende.

Det skriver daglig leder Anna Sigridsdatter Heen i en orientering til SFA. Hun viser blant annet til at minstekraveet om 12 studietimer nå er redusert til 9 timer. - Det vil gjøre det lettere for mange å få et tilskuddsberettiget kurs. To kurskvelder á fire timer eller et seminar er med andre ord nok. Mange opplæringsaktiviteter vil samtidig selvsagt fortsatt trenge lengre tid enn det.

Heen påpeker samtidig at organisasjonskurs og til-litsvalgtopplæring kvalifiserer for å få studiestøtte på lik linje med andre kurs. - Retten til gratis bruk av offentlige undervisningslokaler til studieaktivitet blir videreført. Flere har opplevd at det kan ha vært vanskelig å få til i praksis. Forskriften fastslår imidlertid uttrykkelig at kursarrangører ikke skal belastes utgifter til lokaler, lys, varme, renhold, tilsyn og bruk av utstyr. Dette gjelder på hverdager i undervisningsåret fra kl. 17 til kl. 21.

Interesserte finner mer informasjon på www.populus.no

Utdanning

UNESCOs årlige rapport på utdanning fokuserer i år på hvordan vi når de mest sårbare gruppene. Barn med funksjonshemninger blir trukket fram som den gruppen som blir mest påvirket i forhold til utdanning i kjølvannet av den globale finanskrisen.

Les mer på www.atlasalliansen.no

Melhus kommune nedlegger kor

I 32 år har koret Sangglede vært et høydepunkt for mange med ulike utviklingshemninger i Melhus. Nå er det slutt.

Inger Kregnes, som har vært dirigent for koret, sier til Trønderbladet at hun måtte bruke litt tid på å forberede både seg selv og koristene på at nå var det slutt. Det er 32 år siden koret for personer med utviklingshemning ble startet opp i Klæbu, og senere flyttet til Melhus.

Trønderbladet skriver at kulturkontoret i Melhus kommune ikke lenger har midler til å drive koret alene. Det har delvis blitt finansiert av kormedlemmenes medlemskontingent og Kultur og Fritid, i tillegg til at dirigent og musiker har vært ansatt på rimelige vilkår.

Les mer på <http://www.tronderbladet.no/nyheter/article1253715.ece>

Utvalg

Regjeringen har nedsatt et offentlig utvalg som skal vurdere arbeidsmarkedstiltakene overfor personer med nedsatt arbeidsevne. Les mer på www.nfunorge.org

Aktiv kar i NFU Porsgrunn lokallag

Jørann Hansen skriver i en e-post at han er aktiv i lokallaget der han sitter som varamedlem.

Han vil også gjerne fortelle at han kom inn som varamedlem i By- og nærmiljøpartiet. -Vi håper på å komme inn i bystyret i 2011, skriver han.

Videreutdanning

Interessert i gratis deltids videreutdanning om psykiske lidelser og aldersdemens hos personer med utviklingshemning? Utdanningen som gir 15 vekttall arrangeres av Høgskolen i Bergen med samlinger i Oslo. Mer informasjon på www.samordningsradet.no

” Hverdagslivet for voksne utviklingshemmede blir som personalet planlegger. Psykolog Per Lorentzen

Ulovlig

Etter mange klager på spesialundervisningen påla fylkesmannen i Nord-Trøndelag nylig Stjørdal kommune å behandle bortimot 150 enkeltvedtak om spesialundervisning på nytt!

Bakgrunnen er kommunens forsøk på å bringe budsjettet i balanse ved å frata 150 elever hele 20 prosent av deres lovbestemte rett til spesialundervisning. Fylkesmannen fastslår at økonomi er en lovstridig begrunnelse for å nekte noen spesialundervisning. Vedtaket er lagt ut på www.nfunorge.org

Samlivskurs

Bufetat region sør arrangerer i alt ti ”Hva med oss?” samlivskurs for par, fire oppfølgingskurs for samme målgruppe og to kurs for aleneforeldre i 2010. Alle kursene er øremerket foreldre med barn med nedsatt funksjonsevne.

Kursene holdes på hotell og er ment som et pusterom og inspirasjon i en krevende hverdag. Ledere er erfarne fagfolk, hovedsakelig familierapeuter. Interesserte

kan lese mer om dette tilbudet på www.hvamedoss.no Påmelding til kurs sendes enten til Familievernkontoret Oslo Sør, Telefon 23 38 44 80. E-postadressen dit er oslo.sor.kf@bufetat.no Andre kan henvende seg til Familievernkontoret på Lillehammer som har telefon 46 61 71 50 og e-postadressen familievernkontoret.lillehammer@bufetat.no

Fosterdiagnostikk i Danmark

KØBENHAVNS KOMMUNE

Gevinst ved screening af gravide

Københavns og Frederiksberg Kommuner vil årligt kunne spare to millioner kroner, hvis der indføres screening af gravide, der kan afsløre mongolisme, også kendt som Down's Syndrom. Det forventes, at screeningen vil kunne reducere antallet af børn født med mongolisme fra 12 til 2 om året. Beregninger viser, at en mongol, der i gennemsnit har en levetid på 55 år, koster samfundet 100 millioner kroner. Bestyrelsen i Hovedstadens Sygehusfællesskab (HS) skal i dag tage stilling til, hvorvidt gravide i de to kommuner skal have tilbud om screeningen. Direktionen i HS har indstillet til, at man vedtager at indføre screeningen. Det forventes at 9 ud af 10 gravide vil tage imod tilbuddet, hvis det etableres.

Kilde: Politiken
Udgivelsesdato: 26-03-2003
ID-nummer: TCHN-5KZ9TE

Nyheder fra Observer Danmark A/S

I Danmark er holdningene til fosterdiagnostikk annerledes enn i Norge.

Teksten er hentet fra nettstedet til København kommune.

Bestill abonnement på "Samfunn for alle"

Jeg ønsker å bestille et abonnement på "Samfunn for alle".
Kr 400,- for fem utgivelser.

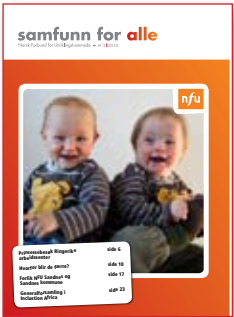
Ditt navn og adresse

Navn: _____

Adresse: _____

Postnummer og sted: _____

Telefon og e-post: _____

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede
Svarsending 1225
0090 Oslo

Hytte ved Rasensjøen

med 10 sengeplasser til leie

Med rullestolrampe

Nord-Odal lokallag av NFU

Tlf: 908 78 201

Parker Hannifin AS

Pb. 174, 1371 Asker

Tlf. 66 75 34 00 www.parker.com

**Løten
kommune**

Barneverntjenesten
Helse- og familietjenesten
*Vi ønsker kontakt med voksne
mennesker som kan være
støttekontakt/avlaster*

Stasjonsv. 12, 2340 Løten
Tlf. 62 59 31 20

**Modum
Kommune**

3370 Vikersund
Tlf: 32 78 93 00

7630 Åsen. Tlf. 74 08 63 00
Fax. 74 08 63 01

Eiker vekst AS

Ryghgata 6, 3050 Mjøndalen
Tlf. 32 23 68 80
www.eikervekst.no

*Handle med hodet
og hjertet!*

litt ditt

Tømmertransport Helge Staum

2760 Brandbu

Tlf: 90 10 16 39

Notodden Mur og Entreprenør- forretning AS

Merdevegen 14A

3676 Notodden

Tlf: 950 43 411

Fax: 35 01 38 15

Ortopediteknikk A/S

*Vi har alt innen
ortopediske
hjelpemidler*

Ryensvingen 6
0680 Oslo

Tlf. 23 03 56 00

www.ortopediteknikk.no

**Meny
Valdres Storsenter**

Tlf: 61 35 69 10
Størst utvalg i Valdres

Als Follo Bruckulleie

Postboks 573, 1401 Ski

Salg og utleie av:

Søppelcontainere, lagercontainere
Regnbuens gjenvinningsanlegg på Langhus
Mottak av: Papp, papir, glass, trevirke, og jern
Tlf. 64 86 31 03 - Fax. 64 86 32 95

NORD-NORGES ORTOPEDISKE VERKSTED

Tilpasning og produksjon av Ortopediske Hjelpemidler :

- Protoser ● Ortoser ● Fotsenger ● Innleggsåler ● Varmeortoser
- Korsetter/brokkbind ● Spesialsko ● Ortopedisk sydde sko.

Hvis du skulle være interessert i å benytte våre tjenester eller har spørsmål til oss er du hjertelig velkommen innom for en kopp kaffe og en hyggelig prat. Du finner oss i våre trivelige lokaler på mellomveien 23 i Tromsø.

Vi kan også formidle time til ortoped.

Våre åpningstider er mandag-fredag fra kl. 08.30 — 15.30

Telefon 776 00810

E-post: post@nnov.no — Web: www.nnov.no

Bertil O. Steen

Bertil O. Steen Gjøvik
Amarudveien, 1 – 3, 2827 Hundedalen
Tlf. 61 14 61 00 faks. 61 14 61 20

Vi er noe for den som vil noe

Økonor Gjøvik, 61 14 63 30
gjovik@okonor.no, www.okonor.no

Tekniske hjelpemidler til lek, trening og behandling for barn, ungdom og voksne

Bamseprodukter AS
 Tyrilia. 7, 1639 Gamle fredrikstad
 Tlf: 69 30 01 05 Faks: 69 30 01 06
 Mob: 920 39 196 info@bamseprodukter.no

BAMSE

Produkter

www.bamseprodukter.no

**Kommunikasjon
Kognisjon
Varsling**

MEMOplanner er en digital kalender som hjelper deg å huske avtaler og strukturere dagen din året rundt. Påminnelse mottas som lyd, talemelding eller SMS. Lett å tilrettelegge, lett å bruke.

ABILIA
GEVA AB | FALCK IGEL

Abilia AS | Tel 37 14 94 50 | Fax +47 37 14 94 70 | info@abilia.no | www.abilia.no

19.- 24. JULI 2010

Shibusa Shirazu Orchestra
 Mari Kvien Brunvoll
 Farmers Market
 In The Country
 Magic Pocket & Trondheim Jazz Orch.
 Gary Burton/Tommy Smith/
 Arild Andersen/Alex Riel
 Gretchen Parlato
 Javid Afari Rad
 Ketil Bjørnstad Project
 Wiik/Vandermark/Taylor
 Gunhild Seim & Time Jungle
 Red Baraat
 Tony Malaby's - Paloma Recio
 Ola Kvernberg "Liarbird"
 Fly
 Aki Takase/Silke Eberhard
 Ab Baars/Ig Henneman
 Zigaboo Modeliste/Bystein Greni Project
 Sula Art Ensemble
 Motorpsycho/Trondheim Jazz Orch/
 Trondheim Solistene
 Ensemble Denada
 Bushmens Revenge
 The Core
 Steinar Raknes - solo
 Hedvig Møllestad Trio
 Rypdal/Vitous/Cleaver
 Bill Evans/Robben Ford - Blues For Miles
 Empirical
 Molvær/Bratland/Rudolph/ Aarset
 Sidsel Endresen/Stian Westerhus
 IPA
 Red Hot

SONNY ROLLINS
 80TH BIRTHDAY TOUR
 ROMSDALSMUSEET
 TIRSDAG 20. JULI

MISSY ELLIOTT
 ROMSDALSMUSEET
 ONSDAG 21. JULI

JEFF BECK
 ROMSDALSMUSEET
 TORSDAG 22. JULI

HERBIE HANCOCK
 ROMSDALSMUSEET
 TORSDAG 22. JULI

BOBBY MC FERRIN
 MOLDE DOMKIRKE
 TORSDAG 22. JULI
 FREDAG 23. JULI

NILS PETTER MOLVÆR
 ARTIST IN RESIDENCE

ØKSNES ASVO AS

- En Vekst bedrift

ICA NÆR

BRUKTHANDEL

LIFE HELSEKOST

VÅRE HJEM
SØM, GAVER OG INTERIØR

KAFE

TRANSPORT

GODS EKSPEDISJON

TREPRODUKSJON

VED SENTRAL

DAGSENTER

Bilde: Inger Lise Sundt

Kontakt: Øksnes ASVO AS
 Storgata 28, 8430 Myre
 Tlf: 761 33600 asvo2@online.no

- Prosjektutvikling
- Totalentreprise
- Bygg
- Infrastruktur
- Stålarbeider
- Betongboring – saging
- Betong- og tømrerservice
- Kranbil

Christie & Opsahl AS Tlf 71 20 31 00
Sofus Jørgensens v 5 Fax 71 20 31 01
6415 MOLDE firmapost@christie.no
www.christie.no

Fred Olsen & CO Støtter NFU

Nexans Norway AS
- din varmekabel leverandør
www.nexans.no

TELEMARK

//Vi gir mennesker muligheter!

HØGSKOLEN I HARSTAD
HARSTAD UNIVERSITY COLLEGE

Vi skaper verdi av kunnskap

- Våre tjenester:
- Revisjon
 - Skatterådgivning
 - Økonomisk rådgivning

Arendal

luellskjev 4
Postboks 103
4801 Arendal

Telefon: 04063

AUDIT • TAX • ADVISORY

**Vi fører mange typer
tekniske hjelpemidler**

EuroContact Norge as

Øvre Flatåsv 18,
7079 Flatåsen

Tlf: 72 59 42 40

Fax: 72 59 42 41

a-s Eiendomsforvaltning
EIENDOMMER • FORRETNINGSFØRSEL • BOLIGFORVALTNING • Utleie

Komediebakken 9, 5010 Bergen

Tlf. 55 90 45 30, Fax 55 90 45 31

Støtter NFU sitt arbeide!

BUE STIFTELSEN

Langørjan gård, 7100 Rissa

Tlf. 73 85 30 00

www.buestiftelsen.no

Nyheter

Øytex presenterer en helt ny kolleksjon kroppstilpassede, funksjonelle kjøreposer med attraktivt snitt og detaljering.

AktivSit og **KomfortSit** er klimabeskyttende plagg for den kvalitetsbevisste og aktive rullestolbruker.

Sit-serien for aktive brukere

ØYTEX AS 6917 Batalden
Telefon 57 74 55 20
Telefaks 57 74 54 77
post@oytex.no • www.oytex.no

NAVIA FLORA

Byens flotteste konferanselokaler!

Med Scandic Ålesunds unike beliggenhet og vår konferansepakke MEETING vil du få en kursopplevelse utenom det vanlige.

I MEETING-pakken er alt inkludert: Møterom, teknisk utstyr, internett, kaffe/te, spennende pausemat og en smakfull lunsjbuffet med drikke.

Kontakt oss for et uforpliktende tilbud!

Vi sees på Scandic!

Tel. 21 61 45 00
Fax. 21 61 45 11
www.scandic-hotels.com

Scandic
ÅLESUND

Aktuelle kurs på Frambu høsten 2010

FRAMBU
Senter for sjeldne
funksjonshemninger

Kurssted: Frambu, 1404 Siggerud
Pris: Deltakelse dekkes som regel av NAV

2. - 3. september 2010:

Å arbeide i andres hjem - særlige utfordringer ved sjeldne diagnoser Søknadsfrist 10. juni 2010

27. september - 1. oktober:

Utviklingshemning uten kjent årsak Søknadsfrist 5. august 2010

19. - 21. oktober 2010:

Fagkurs: Elever med sjeldne funksjonshemninger i skolen Søknadsfrist 19. august 2010

25. - 27. oktober 2010:

Sjeldne kromosomavvik med utviklingshemning eller utviklingshemning uten kjent årsak Søkefrist 26. august 2010

27. oktober 2010:

Fagkurs: Utviklingshemning og atferd Søknadsfrist 26. august 2010

15. - 19. november 2010:

Å leve med Prader-Willis syndrom Søknadsfrist 16. september 2010

17. november 2010:

Fagkurs: Bruk av avtaler for et godt hverdagsliv ved Prader-Willis syndrom Søknadsfrist 16. september 2010

6. - 10. desember 2010:

Å leve med Williams syndrom Søknadsfrist 7. oktober 2010

Mer informasjon og program for kursene finnes på www.frambu.no

PÅ DANSEFOT

med Quality Hotel & Resort Fagernes

HOLD AV DISSE HELGENE TIL HØSTEN:

**FREDAG
24. SEPTEMBER
INGEMARS**

**LØRDAG
25. SEPTEMBER
FACE 84**

Pris for hele helgen pr. pers. i dob. rom inkl.
1/1 pensjon og billetter til dans begge kvelder 2.390,-
Cc fredag 250,- og lørdag 200,-. Cc begge kvelder 400,-

**FREDAG
22. OKTOBER
CONTRAZT**

**LØRDAG
23. OKTOBER
VAGABOND**

Pris for hele helgen inkl. 1/1 pensjon
og billetter til dans begge kvelder 2.390,-
Cc fredag 250,- og lørdag 200,-. Cc begge kvelder 400,-

**FREDAG
12. NOVEMBER
VASSENDGUTANE**

**LØRDAG
13. NOVEMBER
ANNE NØRDSTI**

Pris for hele helgen inkl. 1/1 pensjon
og billetter til dans begge kvelder 2.590,-
Cc fredag 300,- og lørdag 250,-.

Tlf. 61 35 80 00 • www.fagernes-hotel.no

Velkommen til danseglede på

**QUALITY HOTEL
& RESORT FAGERNES**

VALDRES
Hjertet i naturen

Ønsker du deg jobb?

**Kunne du tenke deg
å jobbe som støtte-
kontakt for en eller
flere personer i
Gjøvik kommune?**

Vil DU bety noe helt
spesielt for en ungdom
eller voksen?

Du må være fylt 18 år,
og det er en fordel at du
har førerkort og bil til
disposisjon.

Lønn og utgiftsdekning er
ikke så dårlig som du tror,
du vil bli overrasket.

Jobben gir deg mye, og kan
ikke bare måles i kroner og
øre – du får mye mer igjen:

- Du hjelper din venn til positiv fritid.
- Du kan få nyttige erfaringer og fine sosiale utfordringer.
- Men fremfor alt – du treffer mange hyggelige mennesker.

*Høres dette interessant ut?
Ta kontakt for en uforpliktende prat!*

Kontakt kulturkontoret

i Gjøvik kommune, Solvor Sandmark,
tlf. 61 18 96 39 eller 46 91 15 98. E-mail:
solvor.sandmark@gjovik.kommune.no

Gjøvik kommune
Kultur og fritid

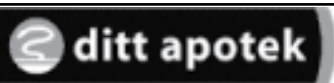
Møt opp på Youngstorget
12. juni

www.odrmedia.no

**STOLT
STERK
SYNLIG**
Stolthetsparaden
2010

**Bli med du
også!**

www.stolthetsparaden.no

 Akershus	 Aas • Norges eldste bryggeri •	 Møre og Romsdal	 Oppland
 ØRI AS Øvre Romerike Industriservice as 2072 Dal Tlf: 63 95 94 60	 KIWI mini pris KJØP KJAPT, KJØP TRYGT, KJØP BILLIG	MØRE TRAFØ *Vi støtter NFU arbeidet* Les om oss på: www.moretrafo.no	 REVISORSENTERET AS Pb. 494, 2603 Lillehammer Tlf: 61 22 79 50 www.revisorsenteret.net
 Hagan Åpn. tider: 9-21 (9-18) 1481 Hagan • Tlf. 67 07 90 35	Tronrud Engineering Røyse, Hole kommune 32 16 18 20 * Støtter NFU lokalt *	Høgskolen i Molde Studier innen helse, logistikk, informatikk, økonomi, samfunn, transportøkonomi Tlf. 71 21 40 00 www.himo.no	Olav Holdal Lastebiltransport 2917 Skrautvål Tlf./Fax: 61 36 37 31 Mob. 99 22 57 62
Sæther Elektriske A/S Nittedalsgt. 31, 2000 Lillestrøm Tlf: 63 80 40 60 Fax. 63 81 04 50	Finn Haugen AS Elektroentreprenør www.finnhaugen.no *støtter NFU lokalt**	Island Offshore Management AS Ulsteinvik Tlf: 70 00 86 00	 ELCO GJØVIK AS ELEKTRO - TELE - DATA Tlf: 61 18 35 35
SOS Biloppretting Myrvangv. 10, 2040 Kløfta Tlf. 63 98 04 90	 Hedmark	 Nord-Trøndelag	 LITRA AS Industrigt.62, 2619 Lillehammer Tlf: 61 26 66 00
Møller Bil Romerike AS Audi, VW Volkswagen Hvamstabben8, 2026 Skjetten Tlf: 24 03 26 00	 YX Vallset Trafikksenter 2330 Vallset Tlf: 62 58 70 60	 Meråker 7530 Meråker Tlf. 74 81 34 60 Fax. 74 81 34 68	Volvo Truck Center Gjøvik Lilleengv.15, 2827 Hunndalen Tlf. 61 18 88 50
 Aust-Agder	 Løten Kommune Kildeveien 1, 2340 Løten Tlf: 62 59 30 00 Fax: 62 59 30 01	 MN Vekst Akslavn.5, 7820 Spillum Tlf: 74 21 66 10	 Oslo
Kristiansen&Larsen Maling & Interiør Roligheden.48, 4818 Færvik Tlf: 98 03 50 23	 K.A. Rasmussen Norway Strandveien 165 2326 Hamar Tlf. 62 51 27 10	 Vestfold	 CityMaid • Flyttevask og faste oppdrag • Julevask Tlf. 40 00 63 30 Fax. 22 72 99 89 Få tilbud på www.citymaid.no
 Lillesand kommune Tlf: 32 26 15 00 www.lillesand.kommune.no	 Rogaland	Odd Gleditsch AS Støtter NFU Les www.gleditsch.no	 Sør-Trøndelag
Gromstad Auto AS Tlf: 37 40 10 00 www.gromstad-auto.no	 Aker Solutions™ 4370 Egersund Tlf: 51 46 90 00	Vestfold Plastindustri A/S Haugan, 3158 Andebu Tlf: 33 43 03 50 Fax: 33 43 03 54 www.vpi.no	 ditt apotek Melhusorget Man-fre 9.00-18.00 lør 9.00-15.00 Tlf: 72 87 82 50
 Buskerud	ADB-Økonomiservice AS Wesselsgt. 25, 4008 Stavanger Tlf: 51 52 22 00	 Telemark	 Østfold
Ravnsborg Gartneri og Hagesenter www.ravnsborg-hagesenter.no 3484 Holmsbu Tlf: 32 79 60 07	SpareBank SR-Bank Tlf: 02002 (priv) 02008 (bedrift) www.sr-bank.no	Magne Dale AS Fugleleiken 5A, 3742 Skien Tlf: 35 53 69 96 Fax: 35 53 87 66 Mob: 928 57 646 E-post: madaleas.no	Torvbyen Østfolds trivligste handelsby med 75 forretninger

Profilmateriell

Buttons i to varianter:

Liten 3,- kr

Stor 5,- kr

Pins 20,- kr

Tallerken (porselen)
130,- kr

Bordvimpel
Uten fot 150,- kr

NFU formidler
salg av fot,
ca. 150 kr i tillegg

Skulderveske 150,- kr

Kursmappe 20,- kr

Klistremerker
6 merker per ark 6,- kr

Krus (porselen) 130,- kr

Pris per stk 10,- kr
10 stk 50,- kr

Bøker om veien fram til egen bolig

Hovedboken

Tittel: Ni personer med utviklingshemning viser veien fram til egen bolig

Forfatter: Bitten Munthe-Kaas og Lillian G. Rasmussen

Antall sider: 128

Pris: kr 150,-

Bok basert på hovedboken "Ni personer med utviklingshemning viser veien fram til egen bolig" (enkel tekst)

Tittel: Sjef i eget hus

Forfatter: Utgitt av Norsk Forbund for Utviklingshemmede

Antall sider: 96

Pris: kr 100,-

Kursmateriell

Alle kurshefter 35,- kr per hefte. Porto kommer i tillegg.

Pengene mine
kr. 75,-

Fra foreldrehjem til eget hjem

Kommunevalg

Stortingsval

NFU
– en organisasjon

Veilederhefte til
studieheftet "Aktiv i
egen organisasjon"

Aktiv i egen
organisasjon

NFUs
prinsipp-program

Vi og samfunnet

Tillitsvalgt i orga-
nisasjonen NFU

Kursbevis 10,- kr

Ledsagerhefte

Veileder til
kurslærer

Seksualitet
og samliv

Kroppen min
og følelsene mine

Bestill i dag

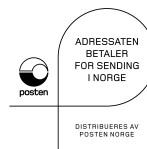
Bestilling _____

Navn _____

Adresse _____

Poststed _____

Du kan også bestille via telefon 22 39 60 50, e-postadresse post@nfunorge.org eller bruk nettbutikken til NFU på www.nfunorge.org

**Norsk Forbund
for Utviklingshemmede**
Svarsending 1225
0090 Oslo

Besøksadresse:
Gidsken Jacobsensvei 32,
8008 Bodo

Postadresse:
Postboks 1114, 8001 Bodo

Tlf: 75 50 74 20
Faks: 75 50 74 21

E-post: post@ortocare-nordland.no
Web: www.ortocare-nordland.no

ORTOCARE®
NORDLAND

**Offentlig godkjent
leverandør av Spesialsko,
proteser og ortoser**

*Kjeden OrtoCare skal gjennom
sitt samarbeid til enhver tid ha
fokus på å bedre kvaliteten på
ortopediske hjelpemidler og
bedre livskvaliteten for våre
kunder.*

Sammen for bedre kvalitet og service

Hadelands største bakeri

HADELANDSBAKERIET

Jaren. Tlf. 61 32 81 38

Konditoriet Gran Tlf: 61 33 18 70

Galaxy Pizza Grill AS

Christian IV's vei, 3300 Hokksund

Tlf: 32 70 03 27

se hva vi tilbyr på: www.galaxyhokksund.no

NK - Elektriske AS

Autorisert elinstallasjon
NELFO medlem

Mob: 970 89 952

Til avtalt tid • Bruk oss-støtt NFU

Industribygg AS

Post- og besøksadresse: Gjøvik Rådhus, 2810 Gjøvik

Tlf: 61 18 98 18

fagmøbler Lena

2850 Lena

Tlf. 611 60 323 Fax. 611 61 723

Kvinnherad Kommune

5470 Rosendal

Støtter barn og unge utviklingshemmede

Tlf: 53 48 31 00

Støtter NFU lokalt

www.kvinnherad.kommune.no

PROSJEKTCOMPANIET AS

OVE BYRMO

Landfalløya, 105 • 3023 Drammen

Telefon: 32 86 00 10 • Fax: 32 86 00 11 • E-post: firmapost@prosjektcompaniet.no

 Oppland Alsberg Elektriske AS Gausdalen 695, 2625 Fåberg Tlf. 61 26 48 98 Oppland Byggconsult AS Strandgt. 13C, 2815 Gjøvik Tlf: 61 13 91 00 Lesja Vaskeri 2665 Lesje - Tlf. 61 24 34 69 Oppland Revisjon&Rådgivning Fåberggt.128, 2615 Lillehammer Tlf: 61 22 20 40 www.orr.no Hadeland Energi Jarennv. 15-17, 2770 Gran Tlf: 06132 Hadeland Bil AS Tlf. 61 32 21 00 hadelandbil.no Roalinna 14, 2713 Roa Oppland transportarbeider forening Strandgt.17, 2815 Gjøvik Tlf: 61 17 70 04	Lillehammer Sykehjem Gudbrandsdalsv.235, 2619 Lillehammer Tlf: 61 24 86 00 www.lillehammer.kommune.no Akershus Kompetanse og Aktivitetsenter Tlf: 63 93 08 95 Bahusvegen 2030 Nannestad GS Containerutleie Nordbyv. 2009, Nordby <i>Støtter NFU sitt arbeid</i> Buskerud Opperd Montasje AS 3514 Hønefoss <i>*Støtter lokalt arbeid*</i> Tangen Automasjon AS <i>*Effektivt og rimelig*</i> www.ftisfyring.no Klepvik & Sønn AS <i>*Støtter NFU lokalt*</i> www.klepvik-sonn.no	 Sør-Trøndelag Bunnpris Selbu Tlf: 73 81 85 25 Melhus Banken Tlf: 72 87 80 00 www.melhusbanken.no Oppdal Kommune <i>Opplæring og bolig</i> Tlf: 72 40 10 00 Orkdal Energi AS 7320 Fannrem Tlf: 72 46 63 60 Soknedal Sparebank 7288 Soknedal Tlf. 72 43 00 40 Faks. 72 43 00 41 Østfold Brænds Økonomi AS Haugomgt. 10, 1811 Askim Tlf: 69 88 02 11 Fax: 69 88 45 15	 Møre og Romsdal Rauma Regnskapsservice Åndalsnes Tlf: 71 22 49 70 Nord-Trøndelag Steinkjer-Avisa AS Skippergata 11C, 7713 Steinkjer Tlf: 74 10 01 30 Elcom AS 7900 Rørvik-Tlf: 74 39 39 33 Nærøy Kommune Tlf: 74 38 26 00 Sogn og Fjordane Yri Sand AS 6789 Loen www.yrisand.no
---	---	---	---

Kontakt oss!

Forbundsleder

Jens Petter Gitlesen
51 65 50 68 / 41 10 13 32
jpg@nfunorge.org

Nestleder

Anita Tymi
75 52 44 66 / 95 88 49 62
atymi@online.no

Vidar Haagensen
63 01 26 30 / 93 42 08 38
post@vidar-haagensen.no

Greter Müller
52 72 67 26 / 41 51 89 97
jmmuller@broadpark.no

Ester Skreros
38 01 36 24 / 91 19 10 80
ester.skreros@getmail.no

Anne Jorun Økland
53 41 64 84 / 41 50 02 53
annejorun35@hotmail.com

Lillian Sundsdal
37 16 41 37 / 48 05 00 55
ssnfuaa@start.no

Nasjonalt

**Norsk Forbund for
Utviklingshemmede**
Pb 8954 Youngstorget
0028 Oslo

Besøksadresse:
Youngstorget 2a, 7. etasje
Telefon: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
post@nfunorge.org

www.nfunorge.org

Bankgiro: 8200.01.93417

Fylkeslagene

NFU Oslo Fylkeslag

c/o NFU
Postboks 8954 Youngstorget
0028 OSLO
22 39 60 51
oslofylkeslag@nfunorge.org

NFU Akershus Fylkeslag

v/Tove-Britt Henriksen
Ignavn. 131
1912 ENEBAKK
64 92 62 53/90 83 93 80
tbh@bluezone.no

NFU Østfold regionlag

v/Jørn Nilsen
Stenrødveien 62
1784 HALDEN
69 18 59 23/95 23 23 30
jorn.nilsen@halden.net

NFU Hedmark Fylkeslag

v/Gerhard Rundberget
Halfdan Lundsv. 26
2409 ELVERUM
62 41 28 37 / 93 45 47 54
karirun@online.no

NFU Oppland Fylkeslag

v/Magne Velure (kontaktperson)
A. Sandvigs gate 31
2609 LILLEHAMMER
61 25 84 08/95 79 43 00
magne.velure@broadpark.no

NFU Buskerud Fylkeslag

v/Roar Høidal
Gustava Kiellands vei 3
3610 KONGSBERG
92 69 89 57
roar.hidal@ebnett.no

NFU Vestfold Fylkeslag

Pb 1092
3194 HORTEN
92 02 89 38
nfu.vf@frisurf.no

NFU Telemark Fylkeslag

v/Anny Andersen
Håkonsgt. 9 A
3660 Rjukan
35 09 19 07/90 74 06 05
annyande@online.no

NFU Aust-Agder Fylkeslag

v/Svein Karlsen
Måkeveien 15
4950 RISØR
37 15 01 75/90 59 88 69
sveikarl@online.no

NFU Vest-Agder Fylkeslag

v/Jan G. Johannessen
Hannevik Terrasse 41
4613 KRISTIANSAND
38 03 00 14 / 91 79 41 76
jjohannessen@xstratanickel.no

NFU Rogaland Fylkeslag

Støperigt. 34
4014 STAVANGER
51 89 15 50
post@nfu-rogaland.no

NFU Hordaland Fylkeslag

Postboks 26 Nygårdstangen
5838 BERGEN
56 14 31 58 / 99 23 00 78
post@nfuhordaland.no

NFU Sogn og Fjordane Fylkeslag

v/Gry Borghikld Sætre
Angedalsv. 107
6800 FØRDE
57 82 47 75/90 94 93 16
eidahl@combitel.no

NFU Møre og Romsdal Fylkeslag

Postboks 7850 Spjelkavik
6022 ÅLESUND
70 15 10 30 / 46 91 08 40
mrfylkeslag@nfunorge.org

NFU Sør-Trøndelag Fylkeslag

v/Astrid Ingdal
7316 LENSVIK
92 65 77 96
gu-ingda@online.no

NFU Nord-Trøndelag Fylkeslag

v/Snorre Ness
Postboks 183
7801 NAMSOS
74 21 23 08 / 90 51 69 66
snorre.ness@hint.no

NFU Nordland Fylkeslag

Postboks 843
8001 BODØ
75 52 40 48 / 91 72 47 08
nfu-nord@online.no

NFU Troms Fylkeslag

v/Rigmor Hamnvik
Bregneveien 2
9050 STORSTEINNES
77 72 05 24 / 97 16 73 24

NFU Finnmark Fylkeslag

v/Bjørn Johan Graneng
Åsen 7
9510 ALTA
78 43 61 70 / 99 16 37 15
bjoern.graneng@hotmail.com

Fra Kulturfestivalen, Sogn og Fjordane.
(Foto: Atle Lyngstad Ness)

ADVOKATFIRMAET

HESTENES OG DRAMER Son AS

www.hestenesdramer.no

Vi har bred erfaring i saker som gjelder utviklingshemmede:

- sosialtjenester (praktisk bistand, BPA, støttekontakt, omsorgslønn, avlastning, "tvangsflytte-saker")
- trygdeytelser (grunnstønad, hjelpestønad, stønad til bil mv),
- undervisning (spesialpedagogisk hjelp i barnehage og skole mv)
- arv og testament, verge / hjelpeverge, erstatning, arbeidsrett mv.

Ta gjerne kontakt! Ingen kostnader før vi har avtalt oppdrag.
Storgt 54 – 1555 Son Tlf: 64 95 04 14 Fax: 64 95 04 13

Advokat Kristin Kramås

kristin.kramaas@hestenesdramer.no
tlf: 918 85 984

Advokat Petter Kramås

petter.kramaas@hestenesdramer.no
tlf: 901 37 450

